

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PŮSOBNÍ UŽÍVÁNÍ ANGLICISMŮ NA URČITÉ VĚKOVÉ GENERACE,
SUBJEKTIVNÍ POSTOJE MLUVČÍHO A ADRESÁTA K ANGLICISMŮM

THE INFLUENCE OF USING ANGLICISMS ON PARTICULAR AGE
CATEGORIES, THE SUBJECTIVE ATTITUDE OF SPEAKER AND ADDRESSEE
TOWARDS ANGLICISM

Bakalářskou práci vypracovala: Kateřina Petrášová

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Praha 2010

Níže uvedeným podpisem stvrzuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a pouze s využitím uvedených zdrojů a literatury.

V Praze dne 10. června 2010

.....
Kateřina Petrášová

Děkuji touto cestou své vedoucí bakalářské práce PhDr. Pavle Chejnové, Ph.D., a PhDr. Ladislavu Janovci, Ph.D., za metodické vedení, cenné rady a za předběžné zhodnocení bakalářské práce.

V Praze dne 10. června 2010

.....
Kateřina Petrášová

Obsah

I.	TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1.1	O cizích slovech obecně (způsoby rozšiřování slovní zásoby, povaha a klasifikace cizích slov).....	9
1.2	Pojetí anglicismů a historie jejich pronikání do češtiny	12
1.3	Problematika adaptace anglicismů v češtině a jejich vliv na jednotlivé jazykové roviny	13
1.4	Uplatnění anglicismů v určitých sférách češtiny	18
II.	PRAKTICKÁ ČÁST I (Metodika)	24
2.1	Metoda výzkumu	25
2.2	Sestavování dotazníku	25
2.3	Délka a forma dotazníku.....	26
2.4	Validita, reliabilita a objektivita	26
2.5	Zaměření dotazníku	27
2.6	Rozdělení respondentů.....	27
II.	PRAKTICKÁ ČÁST II (Analýza dotazníkového šetření)	33
3.1	Kvantitativní a procentuální vyhodnocení dosaženého počtu respondentů s ohledem na věk a pohlaví	34
3.2	Kvantitativní a procentuální vyhodnocení dosaženého vzdělání respondentů a míra jejich zkušeností se studiem angličtiny a setkávání se s ní v běžném životě.....	35
3.3	Průzkum porozumění významu a rozdíl výslovnosti u vybraných anglicismů	41
3.3.1	Wow	42
3.3.2	Cool	43
3.3.3	Vygooglovat	45
3.3.4	Chat.....	46
3.3.6	Teenager	48
3.3.7	Oldies.....	48
3.3.8	Squash.....	50
3.4	Průzkum porozumění významu a rozdíl výslovnosti u vybraných zkratk a zkratkových slov přejatých z angličtiny	51
3.4.1	ICQ	52
3.4.2	KFC	53
3.4.3	ICQ vs. KFC	54
3.4.4	OK	55

3.5 Průzkum schopnosti přepsání počestěné formy anglicismu do původní anglické podoby	56
3.5.1 /spešl/ – special.....	57
3.5.2 /šoping/ – shopping.....	58
3.5.3 /džouk/ – joke	59
3.5.4 /lúzr/ – loser	60
3.6 Průzkum porozumění doslova přeloženým kalkům.....	61
3.7 Zařazení substantiva <i>image</i> k jednomu ze tří rodů	65
3.8 Průzkum přístupu jednotlivých věkových kategorií k samotnému procesu přejímání z angličtiny.....	66
Seznam použité literatury	73
Shrnutí	75
Summary.....	75
Přílohy	76

Úvod

Časy se mění a my se měníme v nich. Ačkoliv toto přísloví hovoří primárně o historickém vývoji, z velké míry vystihuje také podstatu vývoje jazyka, především jeho slovní zásoby. Pokud chceme našemu jazyku porozumět a správně s ním zacházet, musíme si uvědomit, že svět kolem nás se neustále mění a s ním se zákonitě proměňují také jednotlivé složky jazyka. Z těchto složek se nejrychleji a nejznatelněji vyvíjí právě slovní zásoba a její růst je neodmyslitelně spojen s celkovým rozvojem společnosti, obzvláště v oblasti hospodářství, vědy a techniky.

Tato bakalářská práce se zabývá pronikáním anglicismů do současné češtiny, avšak jejím cílem není zjistit aktuální stav vlivu anglicismů na češtinu, ale snaží se zaměřit na české recipienty různého věku a jejich přístup, porozumění a vztah ke slově přejatým z angličtiny.

Teoretická část obsahuje pět kapitol, její uspořádání je tematické a zabývá se problematikou přejímání, pronikání a následného působení cizích slov na český jazyk. Ve středu zájmu stojí slova přejímaná z angličtiny, která jsou v dnešní češtině vnímána jako přejímky nejfrekventovanější. Předním cílem teoretické části je nahlížet na zkoumanou problematiku komplexně. Nejprve jsou představeny nejrozličnější způsoby rozšiřování slovní zásoby, poté následují kapitoly zabývající se anglicismy. Důraz je položen na historický vývoj přejímání slov z angličtiny, na proces počestřování a formální adaptaci anglicismů do českého morfologického, lexikologického i fonologického systému a v neposlední řadě jsou zmíněny sféry, do nichž anglické výrazy pronikají nejčastěji a nejnapadněji. Protože téma práce *Působení anglicismů na určité věkové kategorie* má odrážet, jak anglicismy působí na společnost, v poslední kapitole pojmu danou problematiku ve vztahu ke společnosti a její reakci na přejímání slov.

Praktické části dominuje dotazník a jeho následné vyhodnocení, při kterém používám kvantitativní i kvalitativní analýzu. Dotazník má odrazit schopnost respondentů čtyř rozdílných věkových kategorií uvést správný význam a vlastní výslovnost zadaných anglicismů a také převést počestřený anglicismus do původní anglické podoby. Dotazník se zaměřuje také na problematiku porozumění doslovným překladům a na závěr prokazuje, zda přejímání z angličtiny podle respondentů češtině škodí, či nikoliv.

Dané téma jsem si vybrala nejen proto, že vzájemně propojuje oba mé studijní obory, tedy anglický jazyk a český jazyk. Při zkoumání jsem tak mohla využívat znalosti z obou

jazyků, přičemž znalost anglického jazyka mi velkou měrou pomohla při sestavování dotazníku a v praktické části celkově.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 O cizích slovech obecně (způsoby rozšiřování slovní zásoby, povaha a klasifikace cizích slov)

Úvodní kapitola je zaměřena na pronikání cizích slov do češtiny obecně. Nejprve zmíním různé způsoby, jakými v češtině lze rozšiřovat slovní zásobu, přičemž se zaměřím především na primární problematiku své práce, tedy na přejímání cizích slov a jejich integraci v češtině.

Za cizí slova budu ve své práci považovat pouze výrazy, které jako cizí slova charakterizuje spisovná norma a jazykové povědomí vzdělanců.

Slovní zásoba se ze všech složek jazyka mění a vyvíjí nejrychleji a nejnápadněji. V zásadě se mění tak, že nová slova a nová pojmenování buď vznikají a zanikají, anebo se mění jejich význam. Vznik slov je na rozdíl od jejich zániku proces mnohem nápadnější a progresivnější, neboť nová slova na sebe upozorňují svou nezvyklostí. V živém jazyce vždy více slov přibývá, než jich ubývá (Hauser, 1969, s. 18). „*Kolik nových výrazů v češtině vzniká, neví přesně nikdo. Podle zatím posledního slovníku neologismů, který monitoruje přírůstky z let 1996–2002, však mateřštinu obohatíme zhruba o tisíc slov. Podle autorů z Ústavu pro jazyk český se z nich dlouhodobě uchytí pouhých 60 procent*“ (Čáp, 2010, s. 26).

Způsoby rozšiřování slovní zásoby

Podle skript Přemysla Hausera **Nauka o slovní zásobě a tvoření slov** (Hauser, 1969, s. 18–19) lze slovní zásobu rozšířit dvěma základními postupy. Prvním postupem jazyk získává pouze nová pojmenování, ačkoliv inventář slov zůstává stejný. Zde má Hauser na mysli změnu významu již existujících slov (metafora, metonymie apod.). Druhý postup vede ke vzniku zbrusu nových slov, tedy rozšíření inventáře slov v daném jazyce, ke kterému docházíme následujícími způsoby: a) tvořením, b) přejímáním a c) doslovným překládáním neboli kalkováním z cizích jazyků. Proces kalkování probíhá tak, že struktura cizího slova slouží přímo jako vzor pro utvoření nového českého slova. Tento způsob byl hodně rozšířen v době barokní a první etapě národního obrození. Tehdy byl tento způsob používán až nadměrně, protože souvisel s dobovým purismem a vlasteneckou snahou odstranit cizí názvy z jazyka za každou cenu. Násilné kalky se však v dalším vývoji neudržely a zapadly (*filosofie – libomudrcví* nebo *logika – umnice*), jiné se udržely a v jazykovém systému přetrvávají dodnes (*praepositio – předložka, adverbium – příslovce*) (Hauser, 1969, s. 21). Šmilauer kromě doslovných překladů zmiňuje ještě překlady částečné, které nazývá polokalkování. Polokalky se tvoří tak, že jejich srozumitelná část se

překládá a část nesrozumitelná je ponechána beze změn (*sachar-in – cukerin*) (Šmilauer, 1973, s. 123).

Hlavním tématem práce je přejímání slov, a tak mu nyní bude věnována největší pozornost. Akademická **Mluvnice češtiny** (1986, díl I.) a Havránková a Jedličková **Česká mluvnice** (1981, s. 425) přejímání zkoumají velmi okrajově a víceméně se omezují pouze na vyjmenování konkrétních příkladů z nejrůznějších jazyků. V souvislosti s historickým vývojem, kterému se ve své práci budu detailněji věnovat později, ve starších příručkách z první poloviny 80. let výrazně převažují příklady přejímaných slov z ruštiny a němčiny. Anglická slova byla uváděna minimálně, především pouze jako příklady z terminologie sportovní. O něco podrobněji se přejímání slov věnuje **Příruční mluvnice češtiny**, Přemysl Hauser v **Nauce o slovní zásobě a tvoření slov** (Hauser, 1969, s. 18–21) a Vladimír Šmilauer v **Nauce o českém jazyku** (Šmilauer, 1973, s. 117–136), kde je přejímání slov věnována dokonce celá jedna kapitola.

Obecně mohou být slova přejímána za a) z jiných vrstev národního jazyka, kde zdrojem pro spisovný jazyk může být nářečí, obecný či odborný jazyk, profesionalismy, slang atd. a za b) z cizích jazyků. Slova přejatá z cizích jazyků vytváří v každém jazyce velmi významnou, avšak velmi nejednotnou a rychle se měnící složku.

O internacionalizaci, tedy o zvyšování podílu cizích slov, se mluví jako o jedné z důležitých tendencí probíhajících ve všech světových jazycích. Cizí přejímky slouží jako jeden z prostředků, kterými se jazyk vypořádává s potřebou pojmenování nových věcí a představ, a obohacují slovní zásobu často z důvodu, že pro určité jevy v některých jazycích domácí pojmenování vůbec neexistuje, jelikož se daný jev v oné kultuře a společnosti dříve nevyskytoval (Slezáková, 2006, s. 57). Takto lze odůvodnit velké množství přejatých slov z angličtiny, která se do současné češtiny v převážné většině dostávají právě z důvodu neshodnosti nalézt vhodný domácí ekvivalent. Tento fakt Jan Čáp vystihuje velmi přesně následující větou: „*Vymýšlet novým, často importovaným jevům globálního světa nová jména, by sice bylo cool, ale na to Češi prostě nemají čas*“ (Čáp, 2010, s. 29). Podle Diany Svobodové v češtině existuje celá řada anglických kompozit, která ačkoliv svůj ekvivalent v češtině mají, užívají se v původní anglické formě. Tento jev lze vysvětlit jednak jako snahu o „modernost“ a „mezinárodnost“ vyjadřování a jednak z hlediska úspornosti v publicistickém textu, kde jsou české ekvivalenty k anglickým složeninám mnohdy dvouslovné, což je pro publicistický styl značně neekonomické (Svobodová, 1999, s. 122).

Funkce cizích slov v češtině

„S cizími slovy se dnes setkáváme všude a těžko už někdy říci, kde více a kde méně, kde oprávněněji a kde zbytečně. Spíše a snadněji můžeme odpovědět na otázku, proč a kdy jsme zvyklí cizích slov užívat a jaký úkol jim v daném případě dáváme,“ tvrdí Karel Erban ve svém článku **Proč užíváme cizích slov** (Erban, 1937).

Funkčnost cizích slov se významně projevuje v mezinárodní terminologii. Zatímco v běžně sdělovacích, popularizačních a publicistických oblastech je přílišné užívání cizích slov vnímáno spíše negativně, neboť snižují srozumitelnost textu, v terminologické oblasti naopak cizí slova přispívají k jednoznačnosti a jednoduchosti vyjádření (Bozděchová, 1997, s. 218). Mezinárodní odborné názvosloví, které je shodné ve všech jazycích, ulehčuje vzájemné porozumění mezi odborníky nejrůznějších národů. „*Anglické větě: 'Pepsin converts proteins to peptons' porozumí každý chemik, i neznalý angličtiny, protože díky mezinárodní povaze této terminologie bezpečně ví, co to je pepsin, konvertovat, protein a pepton*“ (Šmilauer, 1973, s. 124). S užíváním cizích slov v odborném názvosloví souvisí užívání slov také z důvodu nedostatku vhodné náhrady domácí, která se buď objevila příliš pozdě, když už bylo cizí slovo v češtině pevně vžito, anebo se zkrátka neobjevila vůbec (*film, orchestr, teorie, telefon, telegraf* aj.) (Erban, 1937).

Další společenskou funkčnost přejímek nacházíme v minulosti, kdy se cizích slov užívalo ke zdůrazňování společenské nadřazenosti. Někdejší šlechta a bohaté měšťanstvo mluvily na našem území francouzsky a německy a čeština se omezovala pouze na uživatele z řad prostého lidu. Nižší vrstvy se ale vždy snažily vyšší vrstvy napodobovat v mnoha směrech, a tak ani jazyk nebyl výjimkou. Proto se cizí slova dostávala i do běžně mluveného jazyka i tam, kde pro dané výrazy stará česká slova normálně existovala (*lavor – umyvadlo, pugét – kytice* apod.) V naší době bylo toto módní pofrancouzšťování vystřídáno módním amerikanizováním (Šmilauer, 1973, s. 124).

Neméně důležitá je eufemistická funkce přejatých slov. Podle Karla Erbana cizí slova užíváme v případech, kdy nechceme, anebo nemůžeme z nejrůznějších důvodů vyslovit něco v řeči mateřské. Brání nám v tom například cit, stud nebo strach (tabu), někdy však také opatrnost a rafinovanost. A tak raději nazýváme tlustou ženu *korpušentní dámou* a psí výkaly *exkrementy*. **Příruční mluvnice češtiny** (1995, s. 100) vedle funkce eufemistického synonyma upozorňuje ještě na funkci synonyma stylistického, kdy nám cizí slova dávají možnost volby mezi dvěma stejnými či stylisticky odlišnými variantami. Příklady najdeme v oblasti básnické (*jaro – vesna*) či expresivní (*obchod – kšeft*). Ne všichni lingvisté však v tomto smyslu přejímky chápou jako jev zcela pozitivní. Podle nich může mít rozšíření

repertoáru synonym pro jednotlivé uživatele i negativní důsledky, protože existence alternativních prostředků vyjádření vede k nutnosti uvědomělé volby mezi nimi při stylizaci textu, a zvyšuje tedy myšlenkovou zátěž tvůrce komunikátu (Slezáková, 2006, s. 57).

V neposlední řadě cizí slova přináší mnohé výhody také v oblasti jazykové. Oblíbenost získávají pro lehké tvoření odvozenin – *substantivum* lze krásně předvést na adjektivní formu *substantivní*, kdežto u českého *podstatného jména* bychom adjektivum vytvářeli stěží. Jejich obvyklá krátkost a jadrnost působí mnohem příznivěji než české ekvivalenty (*gól* oproti *branka*) (Šmilauer, 1973, s. 124).

Frekvence cizích slov

Frekvence cizích slov je obecně průměrně menší než frekvence slov domácích, ale v současnosti lze najít mnohem více výpůjček z cizích jazyků (především tedy angličtiny) než dříve (Bozděchová, 1997, s. 271). Frekvencí se však nemyslí jen jejich „počet v českém lexiku, ale také o jejich frekvenci ve skutečné mluvě“ (Mathesius, 1947, s. 111). Podle Mathesia si bez užívání cizích slov skoro není možné představit rozhovor na vyšší intelektuální úrovni, ale ani běžnou rozprávku o dění a životě ve městě.

1.2 Pojetí anglicismů a historie jejich pronikání do češtiny

V předchozí kapitole jsem popsala cizí slova a jejich neustálé proudění do češtiny obecně. Od 90. let jsme svědky toho, že je současná česká slovní zásoba obohacována zejména angličtinou, což se projevuje velikým nárůstem anglicismů v češtině (Bozděchová, 1997, s. 271) a právě anglicismům bude patřit tato kapitola. „Velkou část slovní zásoby nejenže si čeština nestačí z angličtiny vypůjčovat, rovnou je teda krade nebo crackne“ (Čáp, 2010, s. 29).

Nejdříve ze všeho je však zapotřebí vymezit si jejich základní definici. **Slovník cizích slov** anglicismus definuje jako „jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený“ (Klimeš, 1994, s. 25). „Mnohdy se však za anglicismy považují pouze anglická slova a to pouze, nebo zejména ta, která si v novém jazyce zachovávají svou původní podobu. Aktuální pohled na anglicismy v češtině posledních let tedy sice zahrnuje staré anglicismy, v našem systému již adaptované (fotbal, džem, tramvaj, džez, mítink, sejf, summit, hoby, evergreen), ale nesoustřeďuje se na ně svou hlavní pozornost“ (Bozděchová, 1997, s. 27).

Popis historického vývoje uvedu slovy Přemysla Hausera: „Cizí jazyky byly důležitým pramenem pro obohacování slovní zásoby od nejstarších dob. V různých dobách

dominoval vždy ten jazyk, který prostřednictvím svých nositelů působil kulturně nebo politicky jako vzor i jako vnější tlak“ (Hauser, 1969, s. 19).

Ve středověku všeobecně platila za hlavní přejímací jazyk hlavně latina a řečtina. Až do konce 19. století měla pak díky historickým kontaktům na češtinu velký vliv němčina. V té době postrádala čeština s angličtinou ještě prakticky veškeré kontakty a „*anglicismy stály na jedné z chudě zastoupených exotických periferií*“ (Šimandl, 2004, s. 32). Výraznější vliv angličtiny se začal projevovat až po 1. světové válce. V souvislosti s politickou situací u nás byl tento vliv v roce 1948 velmi oslaben, ale v 60. letech začal opět postupně sílit (Bozděchová, 1997, s. 273, cit. z Kučery, 1995). První opravdu masový vpád většiny anglicismů byl zaznamenán až v průběhu 20. století, a to konkrétně v roce 1989, kdy došlo k protržení stavidel a čeština se na základě změn, které proběhly v politickém a ekonomickém systému a v kultuře, začala konfrontovat s řadou relativně nových jazykových sfér, v nichž se do té doby orientovali jen členové nejrůznějších sekt či hnutí. V devadesátých letech se angličtina skutečně dostala na přední místo a dokonce se stala jazykem prestižním (Šimandl, 2004, s. 32). Přestože se zdá, že je v češtině anglicismů až příliš mnoho, Daneš tvrdí, že čeština jimi není ohrožena více než její evropští partneři. Jde spíše o obecnější trend, se kterým se dnes musí vyrovnávat i tzv. velké jazyky, jako je němčina nebo francouzština (Slezáková, 2004, s. 72, cit. z Daneše, 2002).

1.3 Problematika adaptace anglicismů v češtině a jejich vliv na jednotlivé jazykové roviny

Cizí slova se mohou v jazyce, do kterého byla přejata, chovat různě. Za prvé mají tendenci asimilační, což znamená, že se cizí slovo se přizpůsobuje domácí slovní zásobě, anebo tendenci opačnou, kdy se naopak snaží svou cizost zdůraznit. (Mathesius, 1947, s. 109)

Podle míry a stupně přizpůsobení přejatých slov do češtiny rozlišuje **Příruční mluvnice češtiny** (1995, s. 100) tři typy citátových jednotek. Zaprvé se jedná o lexikální jednotky citátové, tedy o slova, která si zachovávají původní pravopis a většinou také výslovnost (*science fiction, fair play*). Druhým typem jsou slova, která jsou dosud pocíťována jako cizí a často kolísají po formální, zejména pravopisné stránce (*komputer/computer, marketing/marketink*). Taková slova nazývá **Příruční mluvnice češtiny** jako lexikální jednotky částečně přizpůsobené, a konečně třetím typem jsou lexikální jednotky zcela zdomácnělé, tedy přizpůsobené českému jazykovému prostředí natolik, že se povědomí o jejich cizím původu úplně vytratilo (*košile, anděl, vzduch*).

V současné době pronikání anglicismů do češtiny a jejich následného počešťování představuje velmi dynamický, otevřený proces. Na jednu stranu je na jejich počešťování vyvíjen poměrně velký tlak, mnozí uživatelé však k tomuto procesu zaujímají spíše odmítavé stanovisko. Aby mohla být anglická slova začleněna do českého morfologického systému a jejich užívání se tak ulehčilo, dochází u většiny z nich k větší či menší formální pravopisné a morfologické adaptaci. Mnohé anglicismy však i přesto zůstávají nesklonné a zachovávají svou původní formu a pravopis (Svobodová, 1996, s. 99).

Otázkou počešťování se v poslední době zabývalo mnoho lingvistů. Poměrně podrobný průzkum o procesu počešťování provedl Jiří Rejzek v článku **K formální adaptaci anglicismů** (Rejzek, 1993, s. 26–29), Ivana Bozděchová ve stati **Vliv angličtiny na češtinu** (Bozděchová, 1997, s. 271–279) a Zdeňka Rusínová v pojednání **Slovotvorná adaptace přejatých slova a její povaha** (Rusínová, 2002, s. 311–321). Morfologickou povahu anglicismů, vyskytujících se v českém tisku, především v hudebních časopisech, popsala také Diana Svobodová v příspěvku **Anglické výrazy v českém publicistickém stylu** (Svobodová, s. 99–100).

Podle Zdenky Rusínové (Rusínová, 2002, s. 311) se termín adaptace běžně chápe jako přizpůsobení cizího slova domácím typům. Protože jde ve většině případů o přičleňování slov k deklinačním vzorům, traduje se především adaptace morfologická, která bývá v různé míře doprovázena adaptací hláskovou a pravopisnou.

Hlásková adaptace anglicismů

Kolísání výslovnosti je jedním z charakteristických znaků cizích slov, kterým se vyznačují proti domácí zásobě daného jazyka. Při přejímání slov z angličtiny češtině činí největší problém nezvyklý rozdíl mezi zvukovou a grafickou podobou. Případy, kdy se tyto podoby kryjí, jsou opravdu jen velmi výjimečné (*film, set, fit* aj.). „*Repertoár, příznaky a kombinatorika hlásek jsou v obou jazycích odlišné, a proto se v české výslovnosti nahrazují neexistující anglické hlásky blízkými českými hláskami. Do češtiny se tak dostávají nezvykle, někdy expresivně působící skupiny hlásek, např. airbus /érbas/, teenager /týnejdžr/, barbecue /bárbikjú/ aj.*“ (Bozděchová, 1997, s. 274).

Vliv přejatých slov na fonologickou rovinu popsal také Vilém Mathesius ve své úvaze **Výslovnost cizích slov v češtině** (Mathesius, 1947, s. 110–130), kde se pokouší stanovit, které výslovnostní varianty jsou považovány za vulgární, které naopak za korektní a kultivované a v jakých případech u nich lze připustit kolísání.

Kriteria správné výslovnosti jsou poněkud složitá. Při vyslovování cizích slov dělá mluvčím problém hlavně fakt, že poměr mezi pravopisem a jejich výslovností je zpravidla

jiný, než na jaký jsou ve své vlastní slovní zásobě zvyklí. Takovýto zápas mezi původní výslovností a česky pojatým grafickým obrazem je častý především u slov, s nimiž se mluvčí nejdříve seznámil zrakem a ne sluchem. Historicky byla výslovnost podřízena pravopisu zhruba do 2. světové války, kdežto v letech poválečných už převládla opačná tendence, která podřídila pravopis výslovnosti. U některých anglicismů fonetický rozdíl mezi původní výslovností a výslovností podle pravopisu není tak velký, a tak se jejich kolísání připouští (*tramp – tremp*).

Angličtinu spolu s francouzštinou, italštinou, latinou, řečtinu a němčinou považuje Mathesius za místně i kulturně blízké jazyky. V této souvislosti vyslovuje myšlenku, že pokud člověk vyslovuje cizí slovo přejaté z místně i kulturně blízkého jazyka podle českého pravopisu, svědčí to jen o tom, že mluvčí nemá nejmenší ponětí o původní výslovnosti nebo o ní má zcela falešné představy a dopouští se tak vulgární negramotnosti. Tento jev dokládá na špatné výslovnosti slova *rugby*, kde mluvčí zamění výslovnost *g* za *dž* a vznikne tak paskvil *rudžby*.

Podle Mathesia však ani původní výslovnost cizích slov, tedy jejich výslovnost v jazyce, ze kterého byla přejata, nemůžeme považovat za úplně správnou. Přesná původní výslovnost se zachovává a vyžaduje pouze u výrazů, které se z cizího jazyka přímo citují. Jedná se většinou o dvouslovné výrazy, čímž si zachovávají jak flexivní, tak syntaktický ráz cizího jazyka. Mezi tyto citátové lexikální přejímky z angličtiny patří např. *sex appeal*, *happy end* nebo *fair play*. I v těchto případech, kdy je původní výslovnost vyžadována, si však pokaždé musíme si dát pozor, abychom nezněli příliš afektovaně, nebo dokonce komicky.

Velmi důležitým faktorem ovlivňující výslovnost cizích slov je cesta, kterou se cizí slova do češtiny dostávají, přičemž anglická slova se nám dostávají buď přímo z anglosaských oblastí, nebo prostřednictvím francouzštiny a němčiny. Některá anglická slova, která se k nám dostala přes němčinu, se vyznačují tím, že se hláska *s* v nespisovné výslovnosti ve skupině *sp*, *st* a *sk* vyslovuje jako *š* (*špion*, *šstudent*). U jedné skupiny slov se výslovnost *š* v pečlivé mluvě považuje za vulgární či s nádechem bohémské familiárnosti (*štyl*, *inštalatér*), ve druhé skupině je normální výslovností *s*, ale výslovnost *š* se vyskytuje s nádechem ležérnosti nebo archaičnosti, nikoliv se zabarvením vulgárním (*šstudent*, *inšpektor*).

V mnohých případech se nedá přesně vymezit, kdy jde při počešťování cizích slov o výslovnost kultivovanou a kdy mají cizí slova v češtině pečeť vulgárnosti. Zcela počeštěn bývá přízvuk, který se čas od času ve prospěch češtiny porušuje i v lexikálních citátech a

v cizích vlastních jménech. Častým problémem je také kolísání v kvantitě samohlásek, tzn. krácení původně dlouhých samohlásek a prodlužování samohlásek původně krátkých. O tomto jevu hovoříme hlavně u různých dialektů (*bar – bár*).

Pravopisná adaptace anglicismů

Při řešení problému grafické adaptace anglicismů se v průběhu zkoumání mezi lingvisty vytvořily dva protikladné názory. Zatímco odpůrci zachování původní podoby anglicismů zastávají názor, že anglicismus ve své původní pravopisné podobě působí v českém textu příliš cizorodě a nepřírozeně, zastánci původního pravopisu argumentují tím, že počestění stírá internacionálnost lexému a do českého pravopisu se pak dostávají hlásky nezvyklého, expresivního charakteru (*ej, aj*). Tendence počestování cizích slov je navíc už od 30. let 20. století tak silná, že ani anglicismy nejsou schopny se jí úplně vyhnout a většina z nich se stejně po určité době fungování v původní grafické podobě pravopisné adaptaci nakonec podlehne. K jejich nové pravopisné podobě lze podle Jiřího Rejzky (1993) dojít v zásadě dvěma způsoby: a) výslovnost se přizpůsobí grafické podobě (*basketbal, tramvaj, overal* apod.), b) grafická podoba se přizpůsobí výslovnosti (*byznys, džus, víkend* apod.), přičemž je tato varianta v češtině mnohem progresivnější. Při procesu grafické adaptace občas dochází k tomu, že v určitém okamžiku vedle sebe fungují dvě i tři varianty jednoho lexému (*cocktail, koktajl, koktejl*). Výběr z více variant je někdy subjektivní záležitostí a je ovlivňován sociálními a psychickými faktory, ale ve většině takových případů se postupně prosazuje počestělá podoba (Rejzek, 1993, s. 27).

Formální vývoj však k procesu grafického počestování nesměřuje úplně jednoznačně, ale ve slabší míře se v češtině začíná prosazovat i tendence opačná, tj. v určitých dubletách počestěná podoba nápadně ustupuje. Místo *džez* je častěji užíváno *jazz* a dochází k oživení podoby *manager* vedle *manažer*. Zda se jedná o jev dočasný, nebo zda se tato metoda ujme v souvislosti se zvyšující se mezinárodní prestiží angličtiny, ukáže teprve další vývoj.

Pravopisná adaptace však není realizací fonetické adaptace, protože jde velmi často o kompromis mezi pravopisem původním a zápisem blízkým originální výslovnosti.

Morfologická adaptace anglicismů

S adaptací grafickou úzce souvisí také adaptace morfologická, která je dalším výrazným znakem ztráty cizosti přejatých slov. Při morfologické adaptaci anglicismů hraje značnou roli snaha o začlenění do domácího deklinačního systému a konjugačního systému, kde na sebe opět naráží velké rozdíly v povaze obou jazyků, tedy rozdíly mezi anglickou konverzí a českou flexí.

Zatímco u přejímání sloves jde vesměs o proces slovotvorný (*faxovat*), u substantiv a adjektiv dochází ke složitější morfologické úpravě, která se projevuje především v přiřazování přejatých podstatných jmen k jednomu ze tří rodů. Některá substantiva přejatá z angličtiny díky svému zakončení nebývají začleňována k žádnému českému deklinačnímu typu a zůstávají tak nesklonná (*derby, bulky, skóre* atd.). Jako neutra se chovají slova jako např.: *interview, hobby, techno*, k maskulinu bylo přiřazeno slovo *boom* a ženský rod dostávají substantiva podle českého ekvivalentu, např. *show*, včetně všech svých složenin (*talkshow*), a *story*, stejně jako ve složeninách *lovestory, foto-love-story* apod. V některých případech může být přiřazení k příslušnému rodu motivováno také rodem českého ekvivalentu daného výrazu. Např. *music* je rodu ženského stejně jako v češtině *hudba* popřípadě *muzika*, podobně je tomu i u výrazu *star* jako česká *hvězda* apod. Všeobecně se morfologicky snáze adaptují jména, která se ve výslovnosti zakončením shodují s českými typy (nominativ *software*, genitiv *softwaru*). Naopak nesklonná obvykle zůstávají jména s odlišným zakončením (*summary*) stejně tak jako substantiva složená ze složky různého slovně druhového původu (*drop-in*). U některých anglicismů ještě nedošlo k jednotnému přiřazení k rodu a dochází u nich k rodové rozkolísanosti. Ta se nejnápadněji projevuje ve slově *image*. V průzkumu Diany Svobodové z roku 1994 se ve vybraných časopisech vyskytlo 9x v rodě ženském a 4x jako neutrum. Podle Marie Čechové „*při přejetí slova image na začátku 90. let 20. století se vyskytovalo ve všech rodech, nyní v rodě mužském a ženském*“ (Čechová, 2008, s. 142).

V **Pravidlech českého pravopisu** z roku 2000 slova *image* najdeme uvedený rod jak maskulinum, tak femininum. Problematice přiřazení rodu podstatnému jménu *image* se budu později věnovat v praktické části práce.

Slovotvorná adaptace

S adaptací morfologickou nejvíce souvisí adaptace slovotvorná, při které jde buď „*o přejímání hotových, slovotvorně utvářených pojmenování z angličtiny, nebo o tvoření slovotvornými postupy a prostředky analogickými s postupy domácími, od anglických základů. Nejčastější bývá derivace, kompozice a zkratkové tvoření u podstatných jmen, derivace a konverze u přídavných jmen a derivace u sloves*“ (Bozděchová, 1997, s. 275). Velmi produktivním způsobem přejímání anglicismů do češtiny je podle Bozděchové zejména hybridní tvoření (*Macbůček*) a tvoření synonymních hovorových a slangových, často univerbizovaných, pojmenování, která se české slovotvorbě už značně přizpůsobila (*secondhand – sekáč, greenpeace – grínpísák* apod.). Velmi frekventovanými komponenty hybridních složenin jsou například *-tour/tur, -agency/-agenzia, -travel, -tourist/-turist*

v oblasti cestovního ruchu a *-market, -shop/-šop* v oblasti obchodu (*Arstour, telemarket, sexshop* aj.). (Čechová, 2008, s. 162). Méně častý způsob přejímání je pak kalkování a sémantické tvoření (*timer – časovač, virtual reality – virtuální realita*). Bozděchová dále upozorňuje, že slovotvorných možností využívá mnohem více jazyk mluvený než psaný, a to především při tvoření slangovém. Často dochází např. k univerbizaci víceslovných pojmenování (*floppy disk – flopáč*) a derivaci zkratk a zkratkových slov, která zároveň umožňuje jejich snazší morfologické začlenění (deklinaci), kdežto psaný jazyk v těchto případech využívá opisných slov (v psaném textu *počítač PC* a v mluveném *písíčko* či *pécéčko*).

V předchozí kapitole jsem zkoumala, jak ovlivňuje dnešní pronikání anglických slov do češtiny rovinu lexikologickou, vliv angličtiny lze však pozorovat také v ostatních jazykových rovinách.

V oblasti stylistiky se nejvíce s internacionalismy setkáváme v odborné komunikační sféře (viz první kapitola) a v publicistickém stylu, kde přejatá slova slouží jako aktualizační prvek (*dealer, holding, market*), (Čechová, 2008). Z hlediska stylistiky se však přejímání netýká pouze jednotlivých slov, ale může dojít i k přejímání stylových norem, např. v oblasti reklamy, a textových modelů, např. psaní životopisu, (Slezáková, 2006, s. 57).

Vliv anglicismů na rovinu syntaktickou lze pozorovat především v případě antepozice přívlastku vyjádřeného nesklonným adjektivem (*top modelka, roll-on deodorant*) a antepozice jmenovacího nominativu. Dále jde o některé syntaktické jednotlivosti či těžko prokazatelné analogie, např. šířící se přechod k anglické akuzativní vazbě *diskutovat něco* místo *diskutovat o něčem*. Velmi produktivní je přejímání nových anglických frazémů (*být in, být out, být on-time* apod.) (Bozděchová, 1997, s. 276).

1.4 Uplatnění anglicismů v určitých sférách češtiny

V minulosti již bylo provedeno mnoho průzkumů reflektujících oblasti, ve kterých se slova anglického původu vyskytují nejčastěji a kde je jejich uplatnění v dnešní době víceméně nezbytné. Většinou se dochází ke stejným výsledkům. Podle Ivany Bozděchové patří lexikální anglicismy především do vrstvy terminologie a slangu, kde se také nejsnáze a nejrychleji přejímají (a zároveň nejvíce tolerují) a odkud často přesahují do ostatních vrstev jazyka, včetně běžně dorozumívací (Bozděchová, 1997, s. 275–277).

Invazi počestělých anglicismů a internacionalizaci naší slovní zásoby mají v uplynulých letech na svědomí především nová média, jejichž prostřednictvím se propaguje stále více termínů ze specializovaných oborů mezi širokou veřejností. A tak se např. o *e-podpisu, e-*

learningu či *e-marketingu* dnes nedozvídáme pouze v odborných časopisech, ale mluví se o nich běžně i před laickými posluchači rozhlasových a televizních stanic. Zkrátka již dávno pominuly doby, kdy se nové technologie omezovaly pouze na počítačové laboratoře, ale nyní „*pronikají přímo do našich obývacích, a to samé platí i o jejich jazyce*“ (Čáp, 2010, s. 27). Kvantitu anglicismů v publicistice zkoumala Diana Svobodová, která se na základě výběru ze dvanácti výtisků českých novin a časopisů z listopadu 1994 pokusila o diferenciaci výskytu a používání anglických slov v denním tisku a zájmových časopisech v článku **Anglické výrazy v českém publicistickém stylu** (Svobodová, 1996, s. 99–100). Ukázalo se, že se anglické výrazy v původní podobě a se zachováním původního pravopisu vyskytují ve všech typech uvedených tiskovin, ale v největší míře v hudebních časopisech. Co se týče slovních druhů, nejčastější výskyt je připisován substantivům (*hobby, hippes*) a adjektivům v atributivní funkci, vyskytující se jak v prepozici řídicího substantiva (*crazy komedie*), tak v jeho postpozici (v *kategorii pop rock*). To, že jsou média předním zprostředkovatelem této nové slovní zásoby, krásně dokládá následující citát z téhož článku: „*I babka Dymáková z Horní Dolní může mít díky médiím ponětí o tom, co to jsou vnuččiny empétrojky nebo džípíeska*“ (Čáp, 2010, s. 27).

Hned po médiích přinesl velké obohacené slovní zásoby vpád nových moderních technologií, jejichž počet neustále narůstá od 90. let 20. století. V Česku se už v uplynulém desetiletí prodalo víc mobilů, než je tu volajících, a počet domácností vybavených alespoň jedním počítačem se za posledních deset let více než ztrojnásobil. Statistiky ukazují, že zatímco v roce 1999 vlastnilo *komp* nebo *noťas* 15 % českých domácností, na konci dekády procentuální výsledek vyšplhal až na 48 procent. Schopnost práce s počítačem s sebou obnáší nejen umění s ním zacházet fyzicky, neméně důležitá je však také schopnost porozumět počítačovému jazyku a vyznat se alespoň v základní počítačové terminologii, která má v drtivé většině původ právě v angličtině.

Velmi specifické je vyjadřování milovníků počítačových her, neboli *games*, které se vyznačuje speciálními lexikálními i stylovými kvalitami. „*Jako v celém počítačovém světě můžeme i zde sledovat kombinaci technické vyspělosti (reflektované především v přejímání anglické terminologie) s hravostí a neformálností, s kreativitou (i jazykovou), která zřejmě umožňuje čelit hrozící uniformitě a neosobnosti komputerované společnosti*“ (Hoffmanová, 1998, s. 100). Nejen samotné názvy her, ale také označení jednotlivých jejich typů nese vesměs anglické názvy (*agentury, RPG – role-playing-games, real-time, doomovky* apod.). V samotné hře pak její hráči mohou užívat zbraně, jako jsou *shrinker, freezer* či *devastator* a jiné výrazy, bez nichž se žádná hra neobejde (*level, single-player,*

multi-player, checkpoint aj). Terminologie počítačových her, a to zvláště těch, které se hrají online, se vyznačují velmi nepevnou morfologickou strukturou. Hráči mezi sebou vzájemně komunikují prostřednictvím chatu a potřebují se dorozumět velmi rychle, a tak anglická slova v textech hráčů získávají svéráznou grafiku a jsou nejrůzněji kombinována s českými afixy (*microsoftácký, upgrejdnout, číty*). Typická věta správného „pařana“ zní asi takto: „*pressnul jsem power a nechal ho v klidu nabootovat*“ (Hoffmanová, 1998, s. 106).

O tom, že nejvěrnějšími uživateli anglicismů coby módních slov je náctiletá generace, jsem se sama přesvědčila už v prvním ročníku, když jsem v rámci seminární práce z lexikologie sestavovala slangový slovník a vybrala jsem si právě mluvu dnešních teenagerů. Slovní zásobu lidí ve věku 13 až 19 let jsem získávala od studentů prvních až čtvrtých ročníků středních škol a při jejím následném zpracovávání jsem si všimla, že téměř 80 % jejich slangového slovníku se skládá právě z anglicismů. Vezmeme-li v úvahu, že pro označení věkové skupiny náctiletých se běžně používá anglický ekvivalent, není divu, že právě oni jsou hlavními vyznavači přejímání výrazů z angličtiny. Teenageři různé komolení a obohacování svého rodného jazyka vítají a slovy Kateřiny Kadlecové (Kadlecová, 2007) je pro teenagery v dnešní češtině přejímání z angličtiny „trendy“ a „sexy“ a veškeré výrazy pocházející z angličtiny na mladé recipienty působí jako vítaná aktualizace, která pochopitelně postupně proniká i do běžné mluvy. Mluvčí z řad teenagerů se snaží vytvořit určitou komunitu, „*kteřá má zájem na tom být od ostatních odlišná, mluvit svým vlastním slangem, zvýraznit svou jedinečnost*“ (Slezáková, 2006, s. 71). Teenageři chtějí být zkrátka *in*, a tak místo toho, aby chodili na ven s kamarády, *meetnou své friendly*, nebo vezmou provětrat namísto psa svého *dogika*. To, že má užívání anglicismů teenagery především módní účel, vystihuje čím dál tím populárnější výraz, jímž se navzájem rádi označují, *frikulín*. Tomuto slovu věnuje pozornost článek Lucie Jílkové **Víte, kdo je frikulín?** (Jílková, 2004, s. 110–111). *Frikulín* se po morfologické stránce chová jako maskulinum životné a na internetu se můžeme setkat i s jeho přechýlenou podobou *frikulínka* či *frikulína*. Je složeno ze tří anglických slov: *free, cool* a *in* a označuje osobu vyznávající určitý životní styl, tedy být v pohodě (*být free*), vědět, kde to žije (*být cool*) a trávit čas na party s dobrými kamarády (*být in*). Dále musí mít každý správný *frikulín* správnou *cool* mluvu: „*Když je frikulín pozván na grilování s kamarády, říká, že má barvikju (barbecue), když je frikulín smutný, pak je daun (down), když má radost, tak je hepy (happy), místo skvělý říká super a v komunikaci s kamarádkou či kamarádem je schopen užít v průměru jedno anglické (na síti můžeme číst i podobu angličtZké) slovo v každé větě*“ (Jílková,

2004, s. 111). Co se týče morfologické adaptace u anglicismů užívaných teenagery, dochází zde ke dvěma způsobům hláskových úprav – 1.) mladí si ono slovíčko počeští, aby se jim lépe skloňovalo (možná i přirozeněji znělo) a mohli ho tak lépe dosadit do české věty (místo *best* dají tomuto adjektivu český sufix a vznikne *bestovní*), 2.) v jiných případech jde o původně české slovo, které si teenageři upraví tak, aby jim znělo anglicky (*kamarádka* – *kejmík*). Pro lepší představu svůj slangový slovník teenagerů přikládám do příloh práce.

Dalším sféram, ve kterých se anglicismům dnes už není možné vyhnout, se konkrétněji věnovat nebudu. Ty nejvýznamnější a nejprogresivnější alespoň vypíšu a uvedu k nim několik příkladů. Kromě oblasti běžného dorozumívání a mluvy dnešních teenagerů, počítačového a publicistického jazyka se s anglicismy setkáváme nejčastěji v následujících současných komunikačních sférách (Bozděchová, 1997, s. 277–278):

Ekonomie a finančníctví – *briefing, summit, leasing, management, sponzor, banking, cash*;

Reklama – *billboard, teleshopping, poster*;

Obchod – *shopping-centre, leasing, sekond-hand, hotdog, supermarket, CD komplet, goodwill*;

Sport, hry – *fitnesss-centrum, fit klub, skateboard, snowboardista, skreč, zorbing*;

Technika, elektronika – *fax, overhead-projector, walkman, diskman, mobil, displaz, turner*;

Zábava, hudba – hudební žánry – *rap, hardcore, punk, rock, blues, sampler, label, singl, klip*.

1.5 Percepce a přístup společnosti k přejatým slovům

Slovy Ivany Bozděchové jsou anglicismy a cizí slova vůbec předmětem zájmu nejen lingvistů, ale i široké veřejnosti (Bozděchová, 1997, s. 271). Jelikož praktická část této bakalářské práce bude zaměřena především na to, jak se různé generační skupiny s cizími slovy v češtině vypořádávají a jak na proces přejímání reagují, věnuji tuto kapitolu velmi stručnému teoretickému rozboru nahlížení na užívání cizích slov v mateřském jazyce dané společnosti v průběhu vývoje slovní zásoby. Bozděchová uvádí, že přístup společnosti k výpůjčkám v 70. letech minulého století popisuje Antonín Tejnor v článku **Přejatá slova a veřejné mínění** (Tejnor, 1972, s. 185–202).

Společnost si o přejímání slov z cizích jazyků vždy vytvářela různé názory a zabývala se otázkou, zda je jejich užívání pro mateřský jazyk vhodné, či nikoliv. V průběhu historie jsme se mohli setkat s nejrůznějšími názory a přístupy. Největším odporem proti pronikání

cizích slov do mateřštiny byl a je purismus, který se ve snaze o čistotu jazyka pokoušel o úplné vymýcení cizích slov z mateřského jazyka všelijakými způsoby, například vytvářením českých ekvivalentů i tam, kde to nebylo zrovna nejvhodnější. „*V 19. století se pokládalo za nezbytné mít ke každému cizímu slovu i český ekvivalent (fluor – kostík, demokracie – lidovláda), ale jak je patrné i z příkladů, ne všechny se ujaly, v daných dvojicích je dokonce cizí slovo neutrální, zatímco český ekvivalent řídký, knižní nebo už zcela zastaralý. Stále však existuje tendence dobudovávat českou terminologii jednotlivých vědních oborů a v textech pak mezinárodní a český termín slouží pro disimilaci vyjádření*“ (Čechová, 2008, s. 171).

Ačkoliv se postoje uživatelů k cizím slovům nejrůzněji vyvíjejí a mění, vždy převažovaly názory, že postoj k cizím slovům byl většinou pociťován spíše jako odmítavý. Lingvistům však tyto nepodložené úsudky vadily, a tak Ústav pro jazyk český ČSAV spolu s Ústavem pro výzkum veřejného mínění v roce 1970 uspořádal rozsáhlý výzkum, který měl pravdivě ukázat, jak skutečně společnost přejímky vnímá. Dotazník obsahoval otázky, které měly odrážet všeobecné postoje k přejatým slovům, ale také zkoumal, zda jsou jim respondenti schopni porozumět. Při vyhodnocení se skutečně ukázalo, že u veřejnosti opravdu převládá k cizím výpůjčkám postoj negativní. Zajímavým zjištěním bylo, že negativní puristický pohled na cizí slova byl již dávno překonán. Důkazem toho jsou i návrhy z ankety MF Dnes o vymyšlení českého ekvivalentu pro anglický výraz *laptop* (*počvždypor, písítaška, manažérník*), které svědčí spíše o hravosti jazyka než o skutečném postoji k přejímkám (Bozděchová, 1997, s. 278). V dnešní době lidé nemají ambice, aby se jazyk skládal pouze ze slov domácích, neboť si uvědomují, že moderní doba spěje kupředu příliš rychle na to, aby byl český jazyk schopen pojmenovat všechny nové věci. Přejatá slova jsou zkrátka stále více vnímána jako „*odraz doby, odraz ekonomických i politických tendencí a měnících se společenských poměrů v souvislosti s rozvojem mezinárodních kontaktů*“ a jejich nárůst je chápán jako zcela přirozený s rozvojem vědy, s nastoupením nových technologií, elektronických médií či s rozvojem multimediální komunikace (Čechová, 2008, s. 262). Největším důvodem nelibosti k cizím slovům je v očích veřejnosti jejich přílišné nadužívání ve veřejně sdělovacích prostředcích. Znalosti veřejnosti jako celku jsou totiž o moc menší než znalosti autorů textů v hromadných sdělovacích prostředcích. Adresáti různého vzdělání a zkušeností tudíž úplně nerozumí tomu, co je jim překládáno, což logicky vede k odporu. Jak ukáže praktická část, odpor k nadužívání přejímk májí ti adresáti, kteří jim rozumí.

Podle Diany Svobodové v článku **Anglické výrazy v českém publicistickém stylu** (Svobodová, 1996, s. 100) dělají některé výrazy v publicistice problémy dokonce i odborníkům. K takovým situacím dochází hlavně tehdy, pokud k danému cizímu výrazu neexistuje žádný vhodný český ekvivalent. Takovýto problém může nastat na příklad u spojení *poker face* (kamenný obličej), *homeless* (v angličtině existuje jako substantivum do češtiny překládané jako *bezdomovec*, ale také jako adjektivum a to v češtině činí problém, protože zní krkolomně – *nemající domov*) či *belt and braces* (v doslovném překladu *pásek a šle*, ve smyslu dvojího zabezpečení).

Ze zjištění v dotazníku jasně vyplývají dva závěry. Buď je třeba změnit vyjadřovací schopnosti v médiích a užívání cizích slov výrazně omezit, nebo je třeba jít dál a zaměřit jazykovou výchovu na porozumění a správné užívání cizích slov.

II. PRAKTICKÁ ČÁST I

(Metodika)

2.1 Metoda výzkumu

Cílem praktické části práce je zmapovat přístup českých adresátů k anglickým přejímkám a zjistit, jak se s nimi jednotliví čeští mluvčí v současné době vypořádávají a jak jejich masové pronikání do češtiny hodnotí. Při šetření této problematiky a vypracování praktické části byla použita metoda dotazníku, pomocí které lze v poměrně krátkém čase zvládnout získat relativně velké množství odpovědí od mnoha respondentů. Jsem si vědoma rizika, že písemná forma dotazníku nemusí vždy přinést úplně spontánní odpovědi, na druhou stranu přináší výhodu objektivního vyhodnocování a přesného vyčíslení údajů.

2.2 Sestavování dotazníku

K získání inspirace k vymýšlení úkolů mi velkou mírou pomohl slangový slovník teenagerů, který jsem sestavovala v prvním ročníku v roce 2008 v rámci seminární práce z lexikologie vedené O. Mališem (viz přílohy). Dále jsem provedla pilotáž přes novou rozšířenou webovou síť Facebook, kde jsem se zeptala, která anglická slova se v současné češtině objevují nejčastěji a s jakými slovy anglického původu mají Češi problémy jak ve výslovnosti, tak se správným pochopením jejich významu.

Na můj dotaz při pilotáži celkem zareagovalo 18 lidí. Většinou se jednalo o studenty středních a vysokých škol kolem 20 let. Dva byli starší 30 let. Jako nejčastějšími odpovědi se vyskytovaly zkratky a zkratková slova (*LCD, ICQ, KFC*), kdy dotázaní většinou upozorňovali na jejich problematickou výslovnost. Dále se nejčastěji objevovala slova z počítačové terminologie (*fleška, fax*), názvy hudebních žánrů a hudebních zařízení (*metal, rock, punk, karaoke*), názvy mezinárodních značek (*Nicon, Canon*) a některé literární, filmové a televizní žánry (*TV, fantasy, reality show, horror, western*). Dotazovaní často uváděli také anglická slovesa (*vygooglovat, finišovat, naspídat, sorrác*) a celkem třikrát respondenti upozornili na nadávku *fuck*.

Na základě těchto odpovědí jsem později mohla zkonstruovat finální verzi dotazníku.

Zkoumání míry a zkušeností s angličtinou jsem rozdělila do dvou otázek. To, že někdo studoval angličtinu 6 let na základní škole a dnes se s tímto jazykem neseťkává vůbec, je velmi běžný stejně jako případ, kdy se člověk anglickou gramatiku a slovní zásobu neučil nikdy, ale s angličtinou je v každodenním styku. Nejdříve jsem tedy položila otázku, zda se respondenti někdy anglicky učili, a poté jsem zkoumala, jestli jsou s angličtinou v kontaktu i v běžném životě.

Největší množství dotazníků jsem rozmístila na střední školu Obchodní Akademie Beroun, kde jsem o jejich vyplnění požádala nejen studenty prvních až čtvrtých ročníků, ale také personál (učitelé, sekretářky, kuchařky). Jako nejmladší respondenty jsem zvolila své žáky v jazykové škole. Kvůli potřebě získat starší respondenty jsem o vyplnění požádala také své prarodiče a prarodiče studentů Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Studenti pak v tomto případě fungovali jako zadavatelé a byli při vyplňování dotazníku přítomni.

2.3 Délka a forma dotazníku

Závažnost dotazníku nedovolovala, aby byl příliš krátký, protože působení anglicismů na různorodé typy adresátů bylo nutno obsáhnout komplexně. Velké množství otázek by zase mohlo některé respondenty odradit úplně nebo by přílišná délka dotazníku mohla mít za následek nepřesné zodpovězení otázek či odbyté vypracování požadovaných úkolů. Protože byl dotazník určen respondentům nejrozličnějších sociálních vrstev, různého věku a odlišného vzdělání, byl primární důraz položen na přesnost zadaných otázek a úkolů, a to především na jejich srozumitelnost. Pokud bylo zapotřebí použít nějakého termínu, byl vysvětlen.

Ve své závěrečné podobě dotazník nakonec dosáhl počtu třinácti otázek. Konkrétně obsahuje sedm otázek uzavřených, u kterých mohli respondenti vybírat ze dvou až pěti možností, a dvě otázky polouzavřené. Protože je tato práce založena především na bázi vysvětlení určité slovní zásoby a uvedení výslovnosti cizích slov, nebylo možné dotazník zrealizovat pouze typem uzavřených odpovědí, a tak byli respondenti vyzváni zodpovědět ještě čtyři otázky otevřené. Anglicismy, jejichž význam a výslovnost měli dotazovaní vysvětlit, jsem pro větší srozumitelnost zakomponovala do vět. Ke každému úkolu jsem navíc uvedla ukázkový příklad, podle kterého se mohli respondenti řídit a který jim měl pomoci pochopit zadání.

Abych zabránila odbývání takovýchto úkolů, snažila jsem se vybrat alespoň zajímavé výrazy a příklady.

2.4 Validita, reliabilita a objektivita

Validita dotazníku by měla zaručit fakt, že skutečně měří to, co slibuje. V některých otevřených otázkách jsem respondenty vyzvala k tomu, aby napsali k danému výrazu význam nebo výslovnost. Občas se stalo, že respondent odpověděl, že se s nějakým výrazem vůbec nesešel. Pro tyto odpovědi jsem v tabulkách vymezila speciální kolonku.

Abych mohla výsledky, kterých jsem ve svém zkoumání dosáhla, zobecňovat, bylo třeba zajistit dostatečnou reliabilitu dotazníku. Ačkoliv by písemné vypracování nemělo zásadním způsobem vadit, vzhledem k povaze úkolů, které byly zaměřeny především na porozumění dané slovní zásobě, mohla písemná forma odpovědi respondenty trochu ovlivnit.

Dotazníkové šetření považuji za dostatečně objektivní. Jeho vyplňování bylo monitorováno a přítomnost zadavatele neměla na odpovědi žádný vliv. Zajímavý poznatek je ten, že když jsem o vyplnění poprosila mladší vrstvy, většinou je uvítaly a po vyplnění dotazník okomentovaly jako zábavný a jednoduchý. Starší respondenti (36 let a více) z něj však byli poněkud rozpačití. Někteří nepochopili, že se jedná o pouhou sondu, která má objektivně zmapovat přístup rozdílných věkových generací k anglicismům, a nikoliv respondenty zkoušet z jejich znalostí z angličtiny nebo z nich záměrně dělat hlupáky. U starších respondentů často docházelo k tomu, že zadavatele prosili o radu či chtěli od svých kolegů opisovat, což jim bylo důrazně zakázáno, jelikož by to mělo za následek zmaření hlavního cíle práce.

2.5 Zaměření dotazníku

Z lingvistického hlediska jsem se zaměřila především na rovinu lexikální, rovinu fonetickou, a to především s problémem výslovnosti iniciálových zkratk, které jsou v dnešní češtině hojně zastoupeny, a nebylo možné vynechat ani morfologii, která se měla zaměřit na problematiku přiřazování substantiva *image* k jednomu ze tří rodů.

2.6 Rozdělení respondentů

Dotazník je zcela anonymní, respondenti uvádí pouze pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání. S ohledem na téma práce bylo právě rozdělení respondentů do příslušných věkových skupin jedním z nejdůležitějších bodů dotazníku vůbec. Při rozdělování respondentů do určitých věkových kategorií jsem musela brát v úvahu hlavní cíl práce, kterým je zaměřit se hlavně na kontrast mezi generací starší a mladší a posoudit tak jejich pasivní i aktivní porozumění anglicismům.

Vymezení generace v mém průzkumu se shoduje s definicí C. Thimmové (2000), kdy je za generaci považována „*skupina lidí sdílejících přibližnou dobu narození a společenské, politické aj. události, které prožili a na něž reagují*“ (Hoffmanová, Müllerová, 2002, s. 1).

Čtyři nakonec vzniklé věkové kategorie se víceméně shodují s psychologickou periodizací vývoje lidského života podle Marie Vágnerové (Vágnerová, 2007). Má první věková kategorie (10–19 let) zahrnuje starší školní věk (11–15 let) a adolescenci (15–20 let), druhá kategorie (20–35 let) je shodná s obdobím mladší dospělosti (20–35 let), třetí kategorie respondentů (35–60 let) odpovídá období střední dospělosti (35–45 let) a starší dospělosti (45–60 let) a poslední kategorie (61 let a více) je podle Vágnerové perioda raného stáří.

Mladší generace (od 10 do 35 let) je rozdělena do prvních dvou kategorií (10 až 19 let) a (20 až 35 let). Rozdíl mezi nimi je nepatrný. Obě generace vyrůstaly v době, kdy angličtina už na poli češtiny měla výsostné postavení. Skupiny se od sebe liší především výší dosaženého vzdělání a mírou zkušeností s angličtinou.

Při určování spodní hranice respondentů nebylo podstatné jen to, aby respondenti uměli psát, ale zásadní bylo i to, aby prošli studiem angličtiny, a byli tak schopni porozumět zadaným úkolům. Vycházela jsem z faktu, že ve většině českých základních škol se anglický jazyk vyučuje od třetí třídy, a tak jsem jako dolní hranici nakonec stanovila věk 10 let, tzn. žáky třetích a čtvrtých tříd. Dále jsem brala v úvahu, že skupina nejmladších respondentů se s angličtinou dostává do kontaktu i jinou formou než je školní výuka, např. prostřednictvím počítačových her.

Potencionální respondenty mladší 10 let jsem záměrně vynechala ze dvou závažných důvodů – 1.) obsažené úkoly by pro svou odbornost pro adresáta mladšího 10 let mohly být nesrozumitelné, 2.) adresáti mladší 10 let termínu anglicismus nerozumí, poněvadž se s anglickým jazykem většinou vlastně vůbec nesečká a jeho vliv na mateřský jazyk si těžko uvědomují, což by bylo v rozporu s hlavním cílem této práce.

Skupina nejmladších respondentů má tak odrazit interakci s anglicismy jak žáků 2. stupně základních škol, tak učňů a studentů středních škol a víceletých gymnázií. Nakonec jsem první věkovou skupinu respondentů omezila věkem od 10 do 19 let, což odpovídá sloučení dvou psychologických kategorií: staršímu školnímu věku, které trvá od 2. stupně základní školy a trvá do ukončení povinné školní docházky, a období dospívání (adolescenci).

Druhá skupina, respondenti ve věku 20 až 35 let, představuje vývojovou etapu mladé dospělosti. Přední specifikum této skupiny je stejné datum narození jako masový vpád anglicismů do češtiny. Zde si dovoluji stanovit hypotézu, že právě tato kategorie bude mít s angličtinou nejvíce zkušeností ze školních lavic i z běžného života, a tak by jim porozumění vybraným anglicismům nemělo dělat větší problémy.

Dvě výše zmíněné kategorie by měly odrazit působení anglicismů na generace mladší. Dvě následující kategorie reprezentují generaci starší.

Společným znakem dvou skupin starší generace je fakt, že vyrůstaly v době, kdy angličtina v soudobé společnosti hrála ještě nevelkou úlohu.

Věková skupina od 36 do 60 let v sobě slučuje dvě vývojová období, tj. období střední dospělosti a období starší dospělosti. Věkovou skupinu současných čtyřicátníků Marie Vágnerová charakterizuje následujícím způsobem: „*dnešní čtyřicátníci museli v době mladé dospělosti zvládnout zásadní společenskou proměnu a většinou to dokázali, protože byli ještě dostatečně mladí, aby se přizpůsobili novým podmínkám*“ (Vágnerová, 2007, s. 188). Toto tvrzení víceméně vystihuje fakt, že kategorie pozdní dospělosti zažila vpád angličtiny po roce 1989 ve svém produktivním věku, a byla tedy nucena se s ní vypořádávat v pracovních záležitostech (práce s počítačem apod.) Tato generace je také na rozdíl od nejstarší kategorie v užším spojení s generací mladší a může od nich plno výrazů pochytit.

Horní věkovou hranici respondentů jsem nestanovovala. Nejstaršímu respondentovi bylo 76 let, a tak se generace nejstarších respondentů (61 let a více) shoduje s vývojovou etapou raného stáří, které Vágnerová (2007) vymezuje věkem 60 až 75 let a charakterizuje je následujícím způsobem: Tato generace je omezována řadou limitujících faktorů. Období raného stáří přináší zpomalení a úbytek flexibility poznávacích procesů a prodloužení reakčních časů. Neznamená to, že jsou starší lidé méně schopní, ale zhoršuje se u nich kvalita kognitivních funkcí. Celkové zpomalení způsobuje dvojnásobné prodloužení časového limitu, který je potřebný ke zvládnutí určitého úkolu. S anglicismy se v dnešní společnost setkává hlavně prostřednictvím webu a práce s počítačem celkově. Vzhledem k informaci, že „*web používá třetina obyvatel ve věku od 55 do 64 let*“ (Čáp, 2010, s. 26), kategorie zahrnuje lidi, kteří s anglicismy postrádají kontakt i touto cestou.

2.7 Zadání výzkumu – dotazník

Dobrý den, ahoj!

jsem studentkou třetího ročníku oboru AJ -ČJ a píšu bakalářskou práci na téma Působení užívání anglicismů na určité věkové kategorie. A tak Vás moc prosím o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který mi pomůže zmapovat, jak se Češi různého věku vypořádávají s anglicismy, tedy se slovy, která byla přejata z angličtiny do češtiny. Na vyplnění dotazníku potřebujete max. 10 až 15 min.

Děkuju Vám za spolupráci 😊!

Kateřina Petrášová

1. Jste muž, nebo žena?

- A. Muž
- B. Žena

2. Do jaké věkové kategorie spadáte?

- A. 10 – 19 let
- B. 20 – 35 let
- C. 36 – 60 let
- D. 61 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- A. Navštěvuji základní školu
- B. Základní
- C. Vyučen
- D. Střední s maturitou
- E. Univerzitní

4. Učili jste se někdy anglicky?

- A. Ne, nikdy
- B. Ano, na ZŠ, SŠ nebo na jazykové škole
- C. Ano, je to můj koníček
- D. Ano, je to můj studijní obor

5. Používáte angličtinu ve svém běžném životě?

- A. Vůbec ne
- B. Ano, ale jen okrajově (při práci s počítačem, sledování anglických filmů s titulky atd.)
- C. Ano, angličtinu používám aktivně (čtu, mluvím)

6. Vysvětlete, co podle Vás znamenají podtržená slova ve větách a napište jejich výslovnost (POZOR! U výslovnosti nejde o to, jestli je správná, důležité je, aby byla Vaše!!)

Př. Musím si udělat pěkný make up. Výslovnost – /mejkap/, význam – líčidlo.

1. Wow, to byl fakt cool film. (obě podtržená slova)
2. Nevím, co to znamená, tak to zkusím vygooglovat.
3. Můj bratr nosí piercing.
4. Včera na chatu jsem se seznámila s prima klukem, který hraje squash. (obě podtržená slova)
5. Dnešní teenageři tíhnou k oldies hudbě. (obě podtržená slova)

7. Napište, co uvedené zkratky znamenají a jak je Vy vyslovujete.

Př. CD – výslovnost – /sídí, cédčeko/, význam – kompaktní disk (nebo vlastními slovy: placka, která přehrává hudbu, filmy...)

1. KFC –
2. ICQ –
3. OK –

8. Zde jsou anglické výrazy transkribované (tzn. doslova přepsané podle výslovnosti) do češtiny. Napište je prosím správně anglicky!

Př. Skejt – skate

1. /spešl/ –
2. /šopink/ –
3. /džouk/ –
4. /lúzr/ –

9. Občas se v televizi setkáváme s kalky, tzn. doslova přeloženými anglicismy. Věděli byste, který český ekvivalent má stejný význam?

1. Fráze, *Ty mě taháš za nohu*, má v češtině tento ekvivalent:

- A. Děláš si ze mě legraci.
- B. Jsi mi neustále v patách.
- C. Pomlouváš mě.

2. Slovní spojení *mýdlová opera* znamená:

- A. Velmi účinný prací prášek
- B. Písnička, která se vám dostane snadno pod kůži
- C. Televizní seriál s velkým počtem dílů (=telenovela)

10. Co Vám zní lépe?

- A. Tato herečka má skvělou image.
- B. Tato herečka má skvělý image.
- C. Tato herečka má skvělé image.

11. Myslíte si, že přejímání z angličtiny češtině škodí?

- A. Ne
- B. Ano

Když ano, tak proč?

12. Jdou Vám anglicismy na nervy, protože jim nerozumíte?

- A. Ne
- B. Ano

Když ano, tak proč?

13. V jakých situacích je podle Vás použití anglicismu nezbytné?

II. PRAKTICKÁ ČÁST II
(Analýza dotazníkového šetření)

3.1 Kvantitativní a procentuální vyhodnocení dosaženého počtu respondentů s ohledem na věk a pohlaví

Druhá část praktické části práce bude spočívat v samotném vyhodnocování dotazníkového šetření, které podložím řádnými kvantitativními údaji a současně provedu interpretaci jeho výsledků.

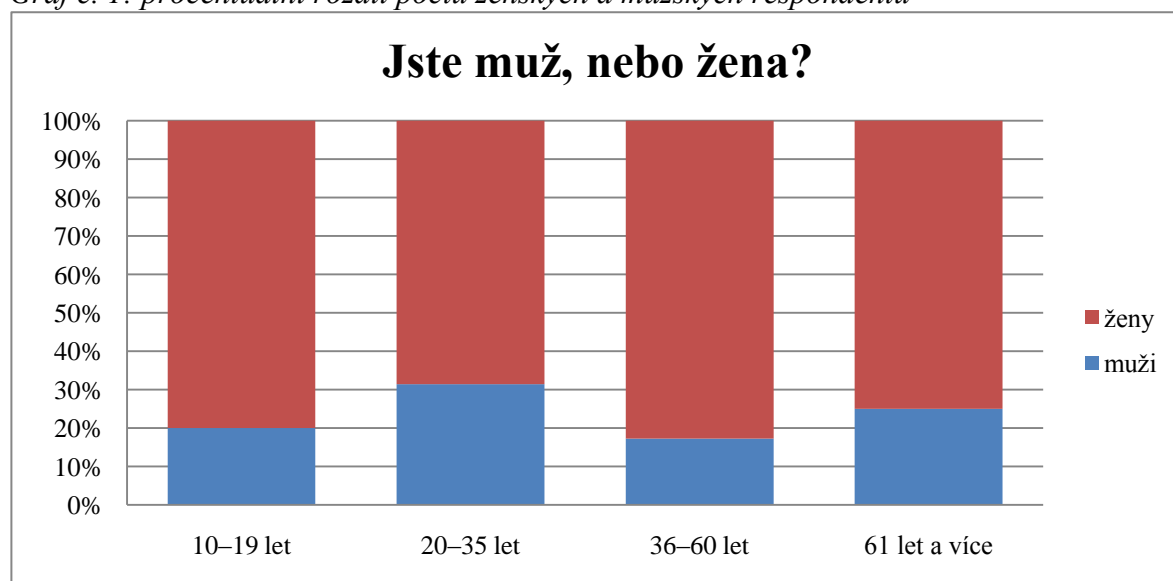
U všech uzavřených a některých otevřených otázek budou výsledky zaznamenány číselně do tabulek a procentuálně do grafů. U grafického znázornění budu používat dva typy grafů: 1.) sloupcové grafy užiji v případě porovnávání hodnot více kategorií, např. když je odpověď závislá na věku respondenta, 2.) výsečové grafy se vyskytnou za předpokladu, že budu chtít znázornit, jak velkou část z celku představuje určitá hodnota. Interpretace výsledků bude následovat bezprostředně poté.

K výzkumu jsem získala celkem 102 respondentů následující genderové a generační skladby:

Tabulka č. 1: kvantitativní rozdíl počtu ženských a mužských respondentů

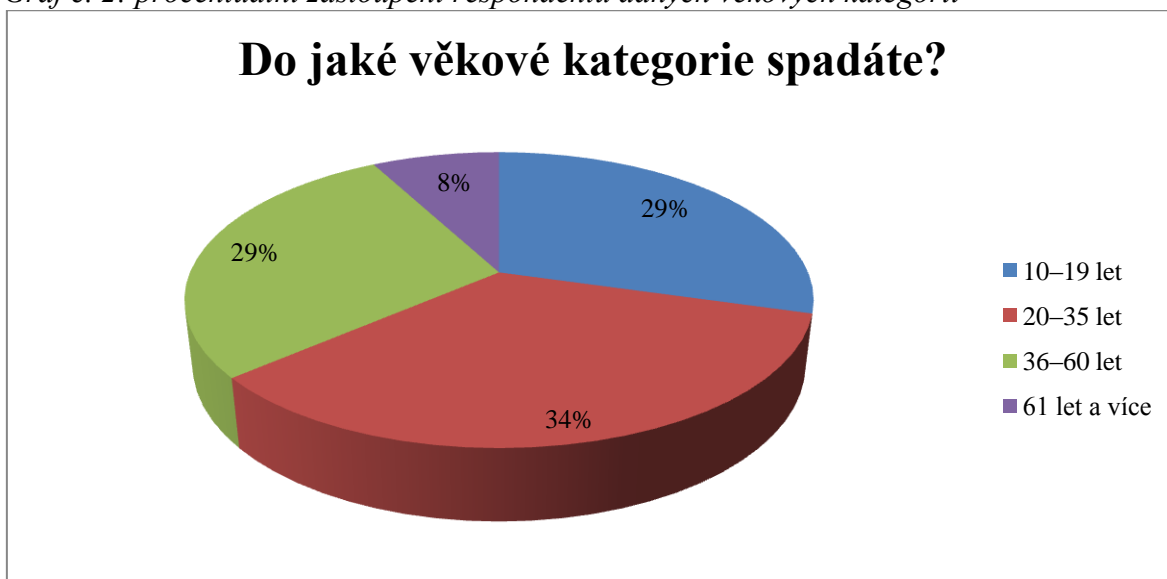
věk respondentů	muži	ženy	celkem
10–19 let	6	24	30
20–35 let	11	24	35
36–60 let	5	24	29
61 let a více	2	6	8
celkem	24	78	102

Graf č. 1: procentuální rozdíl počtu ženských a mužských respondentů

Jsem si vědoma toho, že počet respondentů mužského pohlaví tvoří pouze 24 %, což je téměř o dvě třetiny méně než počet respondentů pohlaví ženského. Záměrem mé práce však není zkoumat působení anglicismů na rozdílná pohlaví, ale na rozdílné věkové kategorie. Tabulka a graf v tomto případě slouží jen k utvoření představ o zastoupení ženského a mužského pohlaví mezi respondenty, v dalším vyhodnocování faktor pohlaví zohledňovat nebudu.

Graf č. 2: procentuální zastoupení respondentů daných věkových kategorií

Tento graf ukazuje, že počet nejstarších respondentů, kteří z celkového počtu 102 respondentů tvoří pouze 8 %, činí nepoměr ke třem ostatním věkovým kategoriím pohybujících se okolo 30 %. V mé práci však nejde o to, abych danou problematiku znázornila statisticky úplně přesně, ale jedná se spíše o sondu pokoušející se zilustrovat celkový přístup české populace k anglickým přejímkám a schopnost je správně užívat. Při dalším vyhodnocování se ukázalo, že odpovědi nejstarších respondentů se velmi nápadně shodovaly, z čehož vyplývá, že těch 8 % zastupující věkovou kategorii 61 let a více lze považovat za typický vzorek.

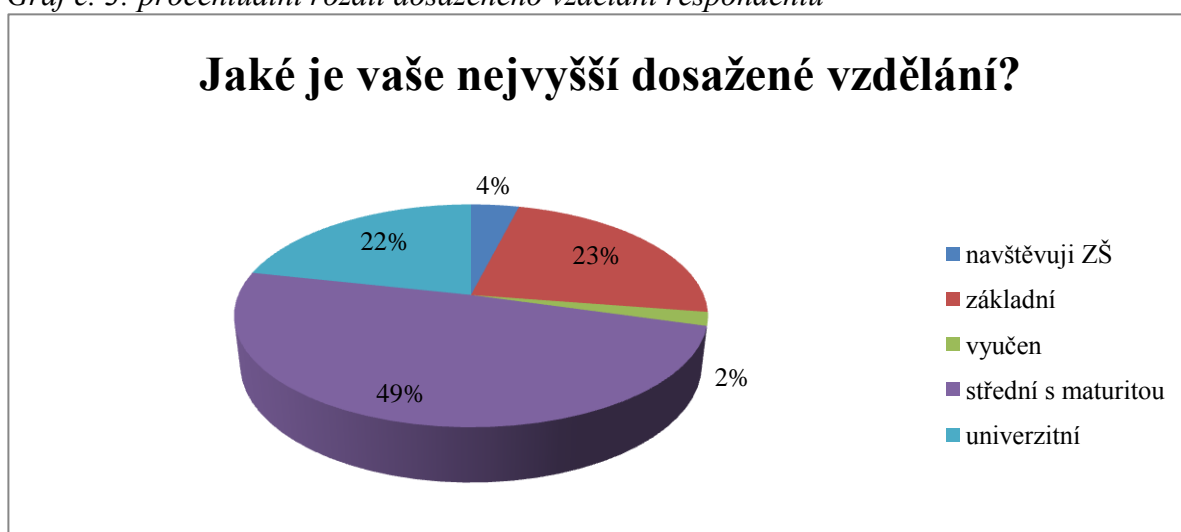
3.2 Kvantitativní a procentuální vyhodnocení dosaženého vzdělání respondentů a míra jejich zkušeností se studiem angličtiny a setkávání se s ní v běžném životě

Předtím, než přistoupím k vyhodnocování toho, do jaké míry se respondenti setkávají či setkávali s anglickým jazykem během školních let, provedu kvantitativní a procentuální znázornění jejich zatím nejvyššího dosaženého vzdělání:

Tabulka č. 2: kvantitativní rozdíl dosaženého vzdělání respondentů

dosažené vzdělání	muži	ženy	celkem
navštěvují ZŠ	1	3	4
základní	4	20	24
vyučen	1	1	2
střední s maturitou	12	38	50
univerzitní	6	16	22
celkem	24	78	102

Graf č. 3: procentuální rozdíl dosaženého vzdělání respondentů

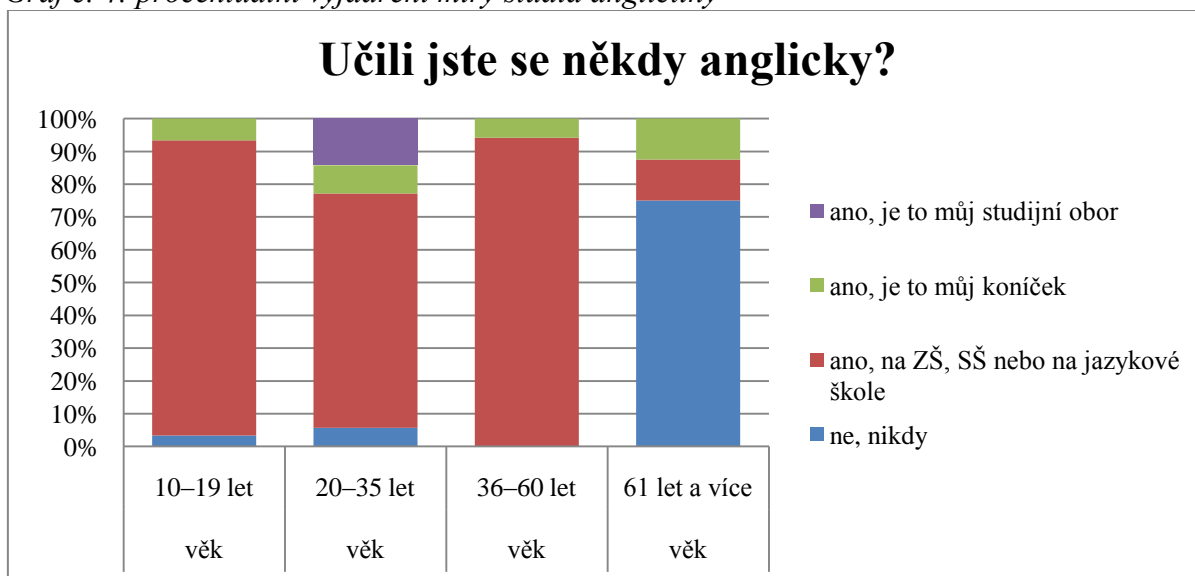
Téměř polovina (49 %) z celkového počtu respondentů uvedla jako nejvyšší dosažení vzdělání střední s maturitou. Velmi vyrovnaného počtu respondentů dosáhlo vzdělání základní, kam spadají většinou respondenti ve věku 10–19 let studující střední školu, a univerzitní. Pouhá 4 % respondentů jsou žáci základních škol a vyučených jsou pouze 2 %. Ani faktor vzdělání však při výzkumu není zásadní, a tak tento nepoměr objektivitu průzkumu neovlivní.

Zajímavějším předmětem pro naše zkoumání bude vyčíslení toho, jak odpovídali respondenti určitého věku na otázku, kde a na dlouho se ve svém životě učili anglicky. Výsledky ukáže následující tabulka a graf:

Tabulka č. 3: kvantitativní vyjádření míry studia angličtiny

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů v dané kategorii	30	35	29	8	102
ne, nikdy	1	2	12	6	21
ano, na ZŠ, SŠ nebo na jazykové škole	27	25	16	1	69
ano, je to můj koníček	2	3	1	1	7
ano, je to můj studijní obor	0	5	0	0	5

Graf č. 4: procentuální vyjádření míry studia angličtiny

Výsledky ukazují, že nejstarší ročníky, tedy respondenti narození kolem roku 1950 a méně, na otázku, zda se někdy učili anglicky, budou odpovídat spíše negativně. Tento výsledek mě nepřekvapil, ba naopak mě utvrdil v hypotéze, kterou jsem stanovila už při rozdělování respondentů do věkových kategorií.

Naopak u nejmladších respondentů jsem negativní odpovědi neočekávala vůbec, přesto se jedna vyskytla. Není vyloučeno, že tato odchylka může být záměrným úmyslem respondenta odpovědět na otázku jinak, než by se očekávalo, ale pokud odpovídal/a skutečně podle pravdy, odůvodňuji to tak, že se jedná o respondenta ve věku od 10 do 19

let, který se na základní škole učí pouze německy nebo francouzsky, a s angličtinou se opravdu ještě nikdy nesetkal.

Věkové skupiny 20 až 35 let jako jediná obsadila všechny nabízené odpovědi. Nejvýrazněji (72 %) se prosadila odpověď, že se respondent s angličtinou setkal na základní a střední škole. Celkem 14 % se angličtině dále věnuje ve studiu na vysoké škole a zhruba 7 % lidí této generace se s angličtinou setkává dokonce v podobě svého hobby. Překvapivým zjištěním bylo, že i v této generaci se najde 6 % respondentů, kteří se po dobu svých studií s anglickým jazykem nesetkali vůbec.

U věkové skupiny 36 až 60letých, neboli u generace lidí, kteří jako povinný jazyk měli ještě ruštinu a angličtina patřila pouze mezi jazyky volitelné, průzkum ukazuje, že poměr mezi žádnou zkušeností se studiem angličtiny, kterou uvedlo celkem 41 % dotazovaných, a zkušeností se studiem angličtiny na střední nebo základní škole představovanou 55 %, je poměrně vyrovnaný. Zároveň je však počet lidí, kteří se angličtinu učili na škole, mnohem nižší než u generací mladších. Pouhá 3 % považují angličtinu za svůj koníček.

Výsledky dosažené u nejstarší generace potvrdily hypotézy o tom, že respondenti starší 61 let se ze všech generací ve škole s angličtinou setkávali úplně nejméně (75 %), což je skoro přesný protiklad respondentů věkové hranice 10 až 19 let, kteří se angličtinu učí. 12,5 % zástupců nejstarší věkové skupiny se přece jen s výukou angličtiny za dobu svých studií setkala a 12,5 % se jí věnuje jako svému koníčku.

S průzkumem míry zkušeností se studiem angličtiny velmi úzce souvisí dotaz, jak intenzivně se jednotlivé věkové kategorie s angličtinou potýkají ve svém každodenním životě. Možná se tyto dvě otázky mohou zdát podobné, ba dokonce stejné, ale ve skutečnosti se jedná o dvě absolutně odlišné věci. Člověk, který se učil anglicky na příklad 6 let na základní škole, se coby učitel českého jazyka nemusí nyní s angličtinou setkávat vůbec. Naopak člověk, který nikdy žádnou výukou anglického jazyka neabsolvoval, může být náhle zaměstnán v zahraniční firmě, kde do styku s cizím jazykem přichází dennodenně.

Důležité je, aby tento průzkum ukázal, jestli lidé, kteří se angličtinu nikdy neučili, se s ní teď ve svém běžném životě setkávají, a naopak jestli respondenti, kteří se angličtinu někdy učili, ji teď ve svém životě upotřebí. A tak v tomto zkoumání nebude rozlišovacím faktorem pouze věk, ale spolu s ním bude bráno v úvahu zatím nejvyšší absolvované studium angličtiny. Tento faktor jsem dále rozdělila následujícím způsobem: N – respondenti bez zkušeností se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

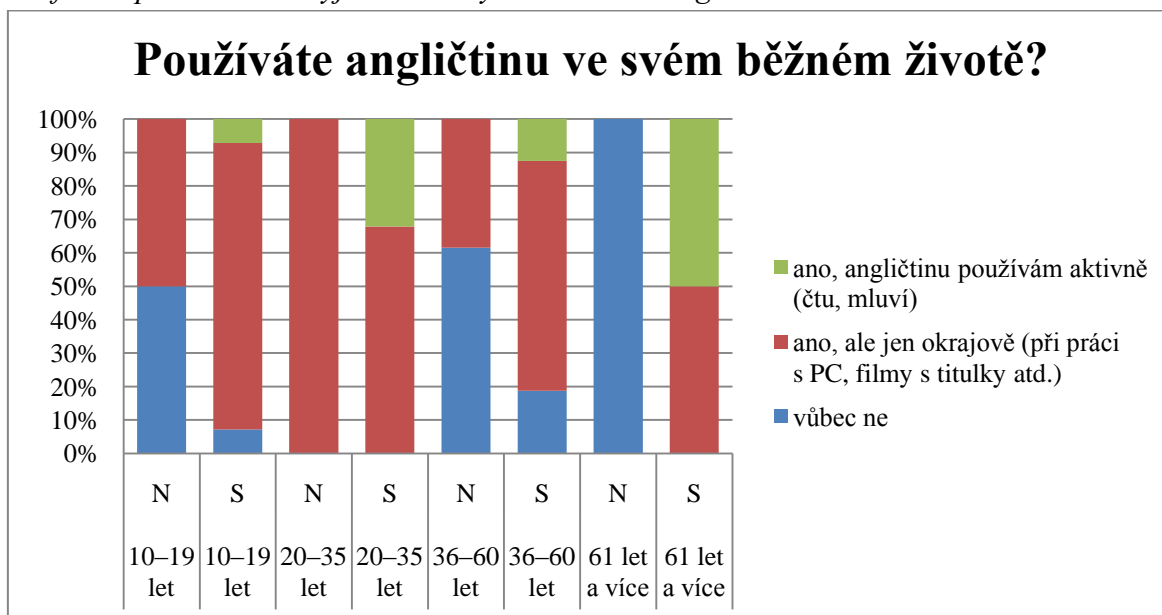
U kategorie 20–35 let jsem kvůli objektivitě průzkumu musela zamíchat celkovým počtem respondentů této věkové skupiny, který je 35. Vyřadila jsem z nich pět respondentů, kteří měli, nebo mají angličtinu jako studijní obor. Všech pět těchto respondentů logicky potvrdilo aktivní užívání angličtiny, a tak by nebylo adekvátní je zahrnout mezi respondenty, kteří měli angličtinu pouze na základní a střední škole. Celkový počet respondentů je pro tento příklad tedy pouze 97. Průzkum poměru každodenního užívání angličtiny tedy budu limitovat pouze na absolventy základních a středních škol se zkušeností se studiem angličtiny.

Tabulka č. 4: kvantitativní vyjádření míry zkušeností s angličtinou v každodenním životě

	10–19 let N	10–19 let S	20–35 let N	20–35 let S	36–60 let N	36–60 let S	61 let a více N	61 let a více S	celkem
celkový počet respondentů	2	28	2	28	13	16	6	2	97
vůbec ne	1	2	0	0	8	3	6	0	20
ano, ale jen okrajově (při práci s PC, filmy s titulky atd.)	1	24	2	19	5	11	0	1	63
ano, angličtinu používám aktivně (čtu, mluvím)	0	2	0	9	0	2	0	1	14

Poznámka: N – respondenti bez jakékoliv zkušenosti se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

Graf č. 5: procentuální vyjádření míry zkušeností s angličtinou v každodenním životě

Poznámka: N – respondenti bez jakékoliv zkušenosti se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

Při vyhodnocování tohoto grafu lze s velkou opatrností tvrdit, že podle jeho výsledků i někteří respondenti ve věku 10 až 19 let mají pocit, že se s angličtinou, ačkoliv se ji ve škole učí, v běžném životě nesetkávají. U těch, kteří se anglicky neučí, jsou výsledky vyrovnané – 50 % angličtinu ve svém běžném životě neuplatňuje, 50 % ano.

Dle mého očekávání se nevyskytl jediný případ, kdy by se s angličtinou nesetkávali příslušníci ve věkovém rozmezí 20 až 35 let. A to ani ve skupině respondentů, kteří výukou angličtiny nikdy neprošli. Všichni zástupci této věkové skupiny uvedli, že se s angličtinou setkávají minimálně při práci s počítačem. Věková skupina 20–35 let přinesla jediný, pro mě zářející, výsledek, kterým je celkem nízký počet (32 %) aktivně anglicky mluvících a píšících respondentů. U tohoto věku bych v dnešní době očekávala, že budou lidé nuceni užívat aktivní angličtinu (např. ve svém zaměstnání) mnohem častěji.

Respondenti od 36 let do 60 velmi často velmi často odpovídali tak, že se s angličtinou běžně nesetkávají. Přirozeně vyšší procento se vyskytlo u respondentů kategorie N (80 %), ale stejně tak odpovídalo 19 % respondentů se zkušeností se studiem angličtiny.

Nejradikálněji se projeví respondenti z kategorie 61 let a více. Všichni (100 %), kdo za svůj život angličtinu nikdy nestudovali, odpověděli, že se ani ve svém běžném životě nemají možnost se s ní setkávat. Avšak zajímavý výsledek přinesla kategorie studujících, která ukazuje, že i nejstarší respondenti se s angličtinou mají možnost setkávat okrajově, či se jí věnovat jako svému koníčku.

3.3 Průzkum porozumění významu a rozdíl výslovnosti u vybraných anglicismů

V této kapitole se zaměřím na problematiku porozumění konkrétním anglicismům. U vybraných slov budu zkoumat za a) odlišnosti ve výslovnosti a za b) porozumění jejich významu, přičemž budu klást důraz na rozdílnost odpovědí u různých věkových kategorií. K výběru zkoumaných slov mi pomohla zmíněná pilotáž (kapitola 2.2), kde byli respondenti vyzváni, aby napsali, se kterými anglicismy se v dnešní době setkávají nejčastěji. Chtěla bych zdůraznit, že cílem tohoto průzkumu je ověřit, jak působí na určité věkové kategorie anglicismy, se kterými se čeští mluvčí setkávají dennodenně v běžných situacích. Záměrně jsem se tak snažila vyhnout periferním anglicismům, které užívá pouze určitá skupina lidí (terminologické názvy, profesní či slangové termíny), čímž by mohla být ohrožena objektivita a validita výzkumu.

V dotazníkové otázce č. 6 měli respondenti za úkol uvést výslovnost a význam devíti anglicismů nejrůznějších slovních druhů uvedených ve větném kontextu.

Z morfologického hlediska šlo o to, aby se v dotazníku vyskytly zástupci různých slovních druhů. Celkově jsem vybrala čtyři substantiva (*piercing*, *chat*, *teenager*, *squash*), dvě adjektiva (*cool*, *oldies*), jedno sloveso víceméně počeštěné předponou -vy (*vygooglovat*) a také jedno citoslovce (*wow*).

Kromě důrazu na pestrost slovních druhů jsem také dbala na to, aby zkoumaná slova nepocházela pouze z jedné komunikační oblasti, tedy např. počítačové terminologie. Tak bych nikdy nemohla dosáhnout objektivních výsledků. Proto jsem zahrнула jak příklady z počítačové a internetové slovní zásoby (*vygooglovat*, *chat*), tak z oblasti hudební (*oldies*), sportovní (*squash*) a obsáhla jsem také pojem z oblasti módy (*piercing*).

Kromě určování významu měli ve stejném úkolu respondenti u daných výrazů uvést jejich výslovnost, přičemž jsem dotazované upozornila na to, že mi nejde o správnou výslovnost uvedených slov, ale důležité pro mě bylo, aby uvedli skutečně výslovnost vlastní.

Ani při vysvětlování významu slov jsem nechtěla, aby respondenti uváděli přesný slovníkový výklad daných výrazů, ale stačil mi jakýkoliv popis, který by dokazoval, že respondent má alespoň ponětí, o čem se mluví.

Při vyhodnocování u každého slova nejdříve představuji původní anglický význam a výslovnost (přepsanou anglickými fonetickými znaky) podle oxfordského anglického slovníku, poté vyhodnocuji odpovědi, které uváděli respondenti v dotazníku. V tomto úkolu není u zkoumaných anglicismů rozdíl ve výslovnosti tak zásadní (liší se jen v jedné

hlásce), a tak tabulky a grafy ukazují pouze rozdíl, zda respondenti výraz znají, či nikoliv. Na závěr rozebírám rozdíly porozumění významu mezi jednotlivými generacemi.

3.3.1 Wow

Toto citoslovce vyjadřující údiv je v dnešní době velmi populární a je používáno bezprostředně jako reakce na něco, co nás překvapilo či třeba i šokovalo (Slezáková, 2006, s. 61). Longmanův anglický výkladový slovník **Dictionary of Contemporary English** však slovo *wow* neuvádí pouze jako citoslovce údivu, ale najdeme je také ve funkci substantiva a neformálního slovesa, které je synonymické k anglickému slovu *to impress*, v českém překladu učinit na někoho dojem (*The show has wowed audiences all over the country.*) (Longman, 2005, s. 1909).

Respondenti dokázali k anglicismu *wow* uvést řadu českých citoslovceí údivu: „Jéé!“ „Jú!“ „Páni!“ „No téda!“ „No toto!“, jeden respondent z kategorie 10 až 19 let tento výraz do češtiny převedl jako „Ty vole!“

Výslovnost:

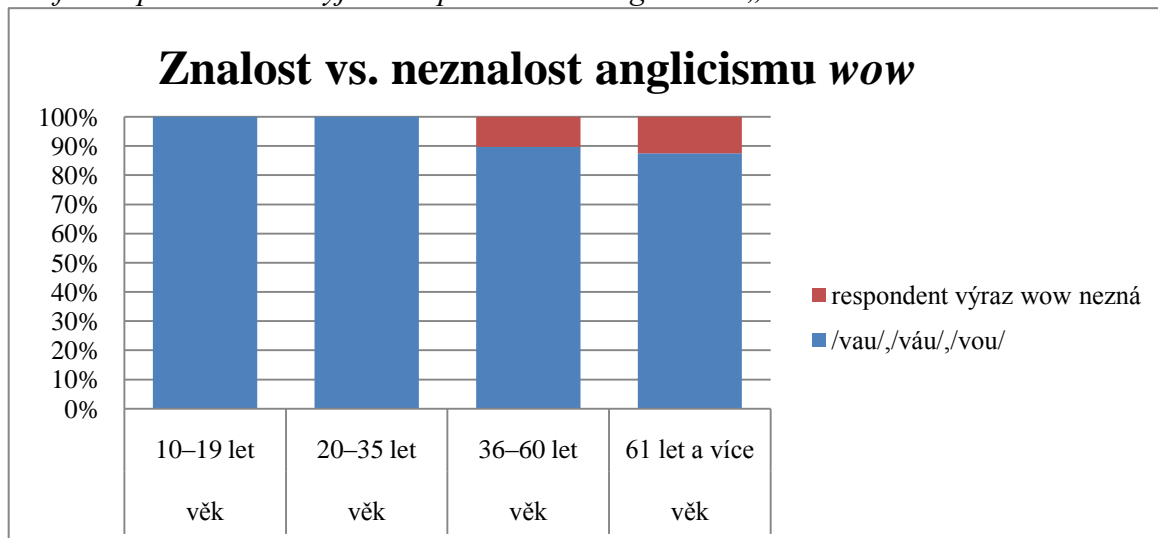
Původní anglická výslovnost: /waʊ/

Respondenty uváděná výslovnost: /vau/, /váu/, /vou/

Tabulka č. 5: kvantitativní vyjádření výslovnosti a porozumění anglicismu „wow“

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/vau/,/váu/, /vou/	30	35	26	7	98
respondent výraz <i>wow</i> nezná	0	0	3	1	4

Graf č. 6: procentuální vyjádření porozumění anglicismu „wow“

Tak malé procento ukazující neznalost výrazu *wow* (celkem výraz neznala pouhá 4 % respondentů), který zatím není zaznamenán ani v jednom dílu **Slovníku neologismů**, pro mě bylo velkým překvapením, a ačkoliv podle Slezákové nejčastější frekvenci *wow* zaznamenáváme u nejmladších generací, můj průzkum ukazuje, že ani ti nejstarší nemají problém s jeho porozuměním.

3.3.2 Cool

Longmanův výkladový slovník uvádí, že v angličtině kromě adjektiva může být *cool* také substantivum, sloveso a také příslovce. Samotné adjektivum má v angličtině celkem čtyři významy: 1. "chladný v příjemné míře (*cool weather*), 2. lehké, chladivé oblečení (*a cool cotton dress*), 3. klidný, nerozhozený (*stay cool*) a konečně 4. slangový význam z americké angličtiny – velmi atraktivní, módní, zajímavý (*She's pretty cool.*) (Longman, 2005, s. 346). V prvním díle **Slovníku neologismů** z roku 1998 slovo *cool* ještě zaznamenáno není, v druhém díle jej však najdeme jak ve funkci nesklonného adjektiva, tak příslovce. Jako adjektivum *cool* má v češtině dva lexikální významy – 1. úžasný, skvělý senzační (*Všechno je cool a v pohodě.*), 2. nejnovější, aktuální (*cool novinky*). Jako příslovce může být použito ve významu klidně, uvážlivě, s chladnou hlavou, nad věcí (*myslet cool*), nebo úžasně, skvěle (*vypadat cool*).

V dotazníku bylo *cool* předloženo v pozici adjektiva (*Wow, včera jsem viděla cool film*), ale žádný z respondentů jeho význam nechápal jako nejnovější či aktuální. Zatímco se starší generace držela vysvětlení českými adjektivy „výborné“, „skvělé“, „super“, „senzační“, mladší generace jeho překlad přizpůsobily své mluvě, a tak ke *cool* uváděly česká synonyma „hustej“, „drsnej“, „trendy“, „peckový“, „trendy“, „bomba“. Jedna

respondentka z věkové skupiny 61 let a více si pod daným výrazem dovede představit pouze „*Primu Cool*“.

Výslovnost:

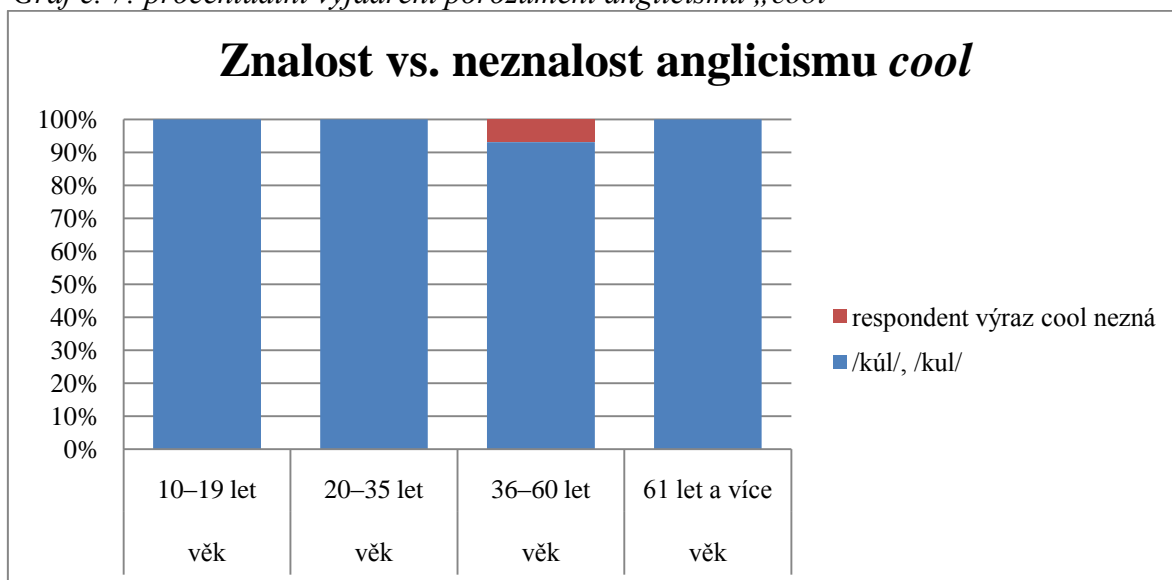
Původní anglická výslovnost: /ku:l/

Respondenty uváděná výslovnost: /kúl/, /kul/

Tabulka č. 6: kvantitativní vyjádření výslovnosti a porozumění anglicismu „cool“

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/kúl/, /kul/	30	35	27	8	100
respondent výraz <i>cool</i> nezná	0	0	2	0	2

Graf č. 7: procentuální vyjádření porozumění anglicismu „cool“

Cool je v češtině poměrně nový výraz, ale v dotazníku jej nedokázala vysvětlit pouhá 2 % respondentů. Stejně jako u citoslovce *wow* také u *cool* se projevilo, že všechny věkové kategorie uváděly velké množství českých synonym. *Wow* a *cool* jsou ukázkové příklady těch anglicismů, které se v češtině užívají i tam, kde by čeština byla schopna nejrůznějších (a mnohdy výstižnějších a zajímavějších) synonymních výrazů. V případě slova *cool* a *wow* se nestalo, aby respondent, který znal jeho význam, slovo špatně vyslovil.

3.3.3 Vygooglovat

Zatímco v anglickém slovníku pod pojmem *google* najdeme záznamy pouze ve funkci substantiva s významem: „*a very popular search engine (=computer program that allows you to search for information on the Internet)*”, čeština pro něj vytvořila i sloveso.

Odpovědi respondentů naznačují, že ačkoliv se jedná o čistě internetový výraz, sloveso *vygooglovat* proniká do běžné mluvy ve významu „*vyhledat*“ či „*zjistit*“, a to nejen na portálu www.google.com, ale tento výraz nabývá obecnějšího významu „*zjistit něco někde*“. U respondentů starších 61 let, kteří se s výrazem *vygooglovat* nesetkávají, se vyskytla následující špatná vysvětlení: „*vymyslet*“; „*vymazat*“ či „*něco přeložit z angličtiny do češtiny*“. Dvakrát se v odpovědích vyskytlo, že ačkoliv respondent význam tohoto slova zná, přiči se mu natolik, že se jeho užívání raději vyhýbá.

Výslovnost:

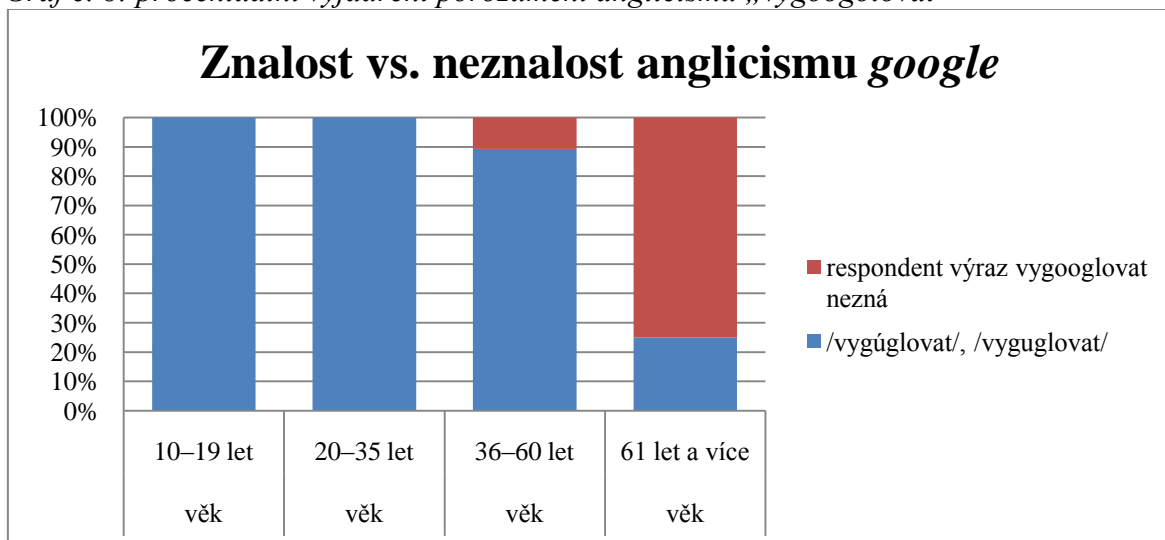
Původní anglická výslovnost: /'gu:gəl/

Respondenty uváděná výslovnost: /vygúglovat/, /vyguglovat/, /vyguglit/

Tabulka č. 7: kvantitativní vyjádření porozumění anglicismu „*vygooglovat*“

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/vygúglovat/, /vyguglovat/	30	35	25	2	92
respondent výraz <i>vygooglovat</i> nezná	0	0	3	6	9

Graf č. 8: procentuální vyjádření porozumění anglicismu „vygooglovat“

Kvantitativní i procentuální vyjádření jednoznačně ukazuje, že ačkoliv tento výraz nezaznamenává ani jeden ze **Slovníku neologismů**, jedná se o výraz natolik užívaný, že ho zná 90 % ze všech respondentů. Neznalost slovesa *google* převažuje pouze u nejstarší věkové kategorie, což ukazuje na to, že se tato generace dostává do styku s počítačovou terminologií nejméně.

3.3.4 Chat

Význam dalšího internetového výrazu *chat* se v češtině omezuje pouze pro „*diskuzi uskutečňovanou písemně prostřednictvím Internetu*“ (Martincová, 2004, s. 166). Na rozdíl od angličtiny, kde *chat* označuje jakoukoliv neformální přátelskou konverzaci o nedůležitých věcech (*I've had a long chat with Vinnie about the weather.*) (Longman, 2005, s. 250) Takto správně převážná většina respondentů *chat* také popisovala, jako „*rychlou písemnou virtuální konverzaci přes internet*“. Ve dvou případech byl *chat* označen jako „*internetová seznamka*“, což jsem ovšem nevyhodnotila jako správné vysvětlení.

Výslovnost:

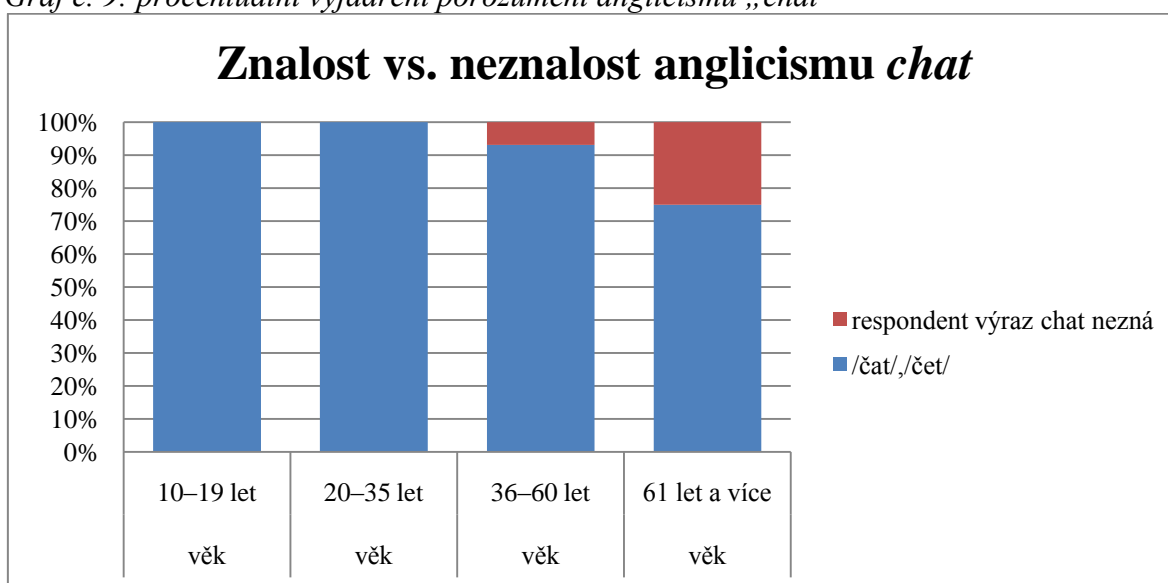
Původní anglická výslovnost: /tʃæt/

Respondenty uváděná výslovnost: /čet/, /čat/

Tabulka č. 8: kvantitativní vyjádření porozumění anglicismu „chat“

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/čat/,/čet/	30	35	27	6	98
respondent výraz chat nezná	0	0	2	2	4

Graf č. 9: procentuální vyjádření porozumění anglicismu „chat“

Výsledky u substantiva *chat* se velmi nápadně podobají výsledkům u slovesa *vygooglovat*, avšak dochází k jednomu zajímavému poznatku. Podobnost výsledků vidíme v tom, že opět nenastal jediný případ, kdy by tomuto výrazu nerozuměl zástupce ze dvou nejmladších generací. U dvou starších kategorií respondentů se zase projevil nevelký kontakt s počítačovou terminologií, přesto se špatných odpovědí objevilo mnohem méně než při vysvětlování slovesa *vygooglovat*. U generace 36 až 60 let špatně odpovědělo pouze necelých 7 % a u věkové kategorie 61 let a více *chat* neznalo celkem 25 %. Velké procento správných vysvětlení anglicismu *chat* je důkazem toho, že i některé anglicismy pocházející z internetového jazyka začínají prosakovat do běžně užívané češtiny a jejich porozumění nečiní problémy ani lidem vyššího věku.

3.3.5 Piercing

V angličtině sloveso *to pierce* znamená „vytvořit malý otvor“. Od tohoto slovesa je odvozeno nejen podstatné jméno s významem „díрка v určité části těla, která je určena k nošení šperku“ (Longman, 2005, s. 1237), ale také adjektivum ve významu „ostrý, pronikavý“ (*piercing sound*). Martinová (1998) se také drží těchto dvou významů, avšak můj dotazník prokázal, že až na dva respondenty, kteří *piercing* vysvětlili jako „díra v kůži“, všichni ostatní mají pod pojmem *piercing* zafixován samotný „kus šperku, který se nosí na jiné části těla, než je obvyklé“.

Výslovnost:

Původní anglická výslovnost: /'piəsiŋ/

Respondenty uváděná výslovnost: /pírsink/, /pírcing/

Procentuální a grafické vyhodnocování v tomto případě není třeba, neboť výraz *piercing* dokázali vysvětlit všichni respondenti všech věkových kategorií.

3.3.6 Teenager

V angličtině je *teenager* „formální označení osoby ve věku 13 až 19 let“. Má však i svou neformální běžně užívanou podobu *teen* (*a rock star and teen idol*) či ve frázi *to be in your teens* (*She was in her teens when she met him.*) Často se používá adjektivní forma *teenage* (*a teenage boy*) (Longman, 2005, s. 1704). Respondenti k výrazu *teenageři* nejčastěji přiřazovali české ekvivalenty jako „náctiletí, nezletilí, puberťáci“ či se ji snažili specifikovat konkrétně jako „mládež ve věku od 12/13 do 19 let“.

Výslovnost:

Původní anglická výslovnost: /'ti:neɪdʒə/

Respondenty uváděná výslovnost: /týnejdžr/, /týnegr/

Ani v tomto případě se nenašel jediný respondent, který by nedokázal vysvětlit, co *teenager* znamená. Podle výsledků dotazníku ho tedy můžeme považovat za obecně známý výraz.

3.3.7 Oldies

Anglický slovník zná pouze substantivní tvar *oldie* označující neformální pojmenování „někoho nebo něčeho, co je staré“ (film, song). Do češtiny se tento výraz dostal přes hudební prostředí a podle *Slovníku neologismů* se nevyskytuje pouze jako nesklonné podstatné jméno, ale také jako adjektivum. Význam substantiva *oldies* můžeme buďto chápat v obecném významu jako „něco oblíbeného, co se zachovalo z minulosti a ze

starších dob vůbec“ nebo ve smyslu konkrétnějším: „*oblíbené písničky, hity z minulých období, šlágry*“ (Martincová, 2004, s. 305) Adjektivum *oldies* značí „*vztahující se k oldies*“ a přesně takto byl výraz uveden v dotazníku. Odpovědi respondentů se vesměs shodovaly se slovníkovým výkladem, přičemž nejčastější překlady byly „*staré pecky; vykopávky; retro hudba, nemoderní hudba, která však stále letí; hudba 60. až 80. let*“.

Výslovnost:

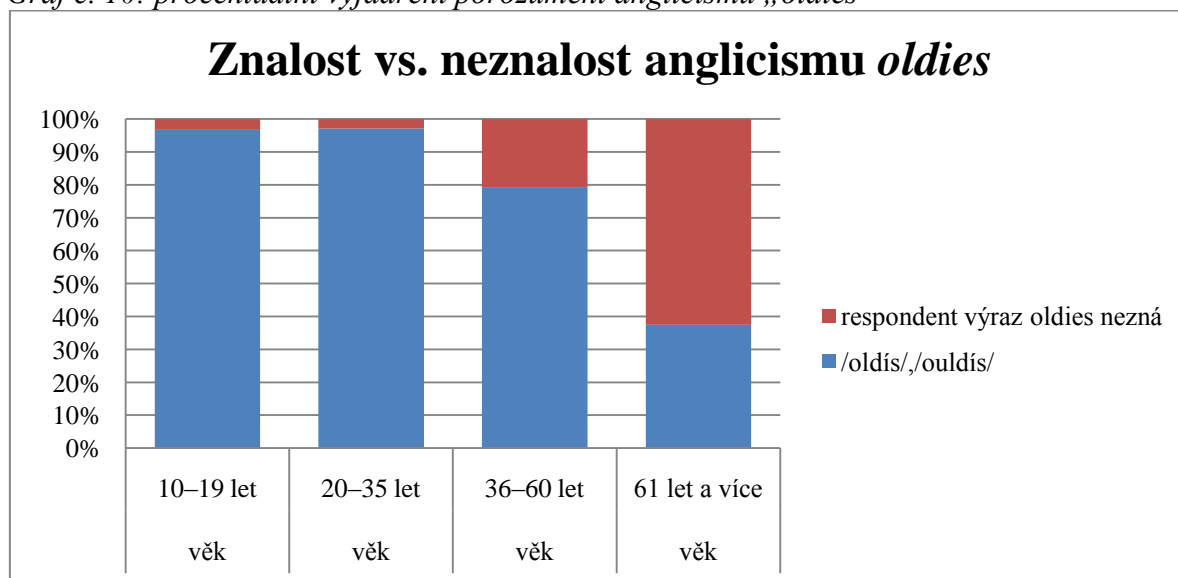
Původní anglická výslovnost adjektiva *oldie*: /'əʊldi/

Respondenty uváděná výslovnost: /oldís/, /ouldís/

Tabulka č. 9: kvantitativní vyjádření porozumění anglicismu „*oldies*“

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/oldís/, /ouldís/	29	34	23	3	91
respondent výraz <i>oldies</i> nezná	1	1	6	5	11

Graf č. 10: procentuální vyjádření porozumění anglicismu „*oldies*“

Výraz *oldies* patří do terminologie hudební a podle grafického znázornění zarazil i některé zástupce nejmladších generací (u obou generací je to kolem 4 %). Největší problémy činil opět nejstarší věkové skupině, kdy správně dokázalo odpovědět pouze 37.5 % respondentů. Toto nízké procento správných odpovědí si vysvětlují tak, že ačkoliv je *oldies* termín velmi známý hlavně díky diskotékám, které často lákají své návštěvníky právě na *oldies pecky*,

hudební termíny spíš patří do jedné z oblastí slovní zásoby, která je známá pouze skutečným hudebním fanouškům a mezi nejširší vrstvy nějak rapidně neproniká.

3.3.8 Squash

Squash je zaznamenán už v prvním díle **Slovníku neologismů**. Tato sportovní hra, která k nám přišla z Velké Británie, spočívá ve střídavém odpalování gumového míčku proti stěně dvěma nebo čtyřmi hráči na speciálním uzavřeném kurtu. V češtině se kromě substantiva setkáme také s nesklonnou adjektivní podobou (*squash centrum*), ba dokonce i s její počeštěnou verzí (*squashové kurty*, *squashová raketa* apod.) (Martincová, 1994, s. 281). Jako nejčastější odpověď převažovalo vysvětlení: „sportovní hra podobající se tenisu“.

Výslovnost:

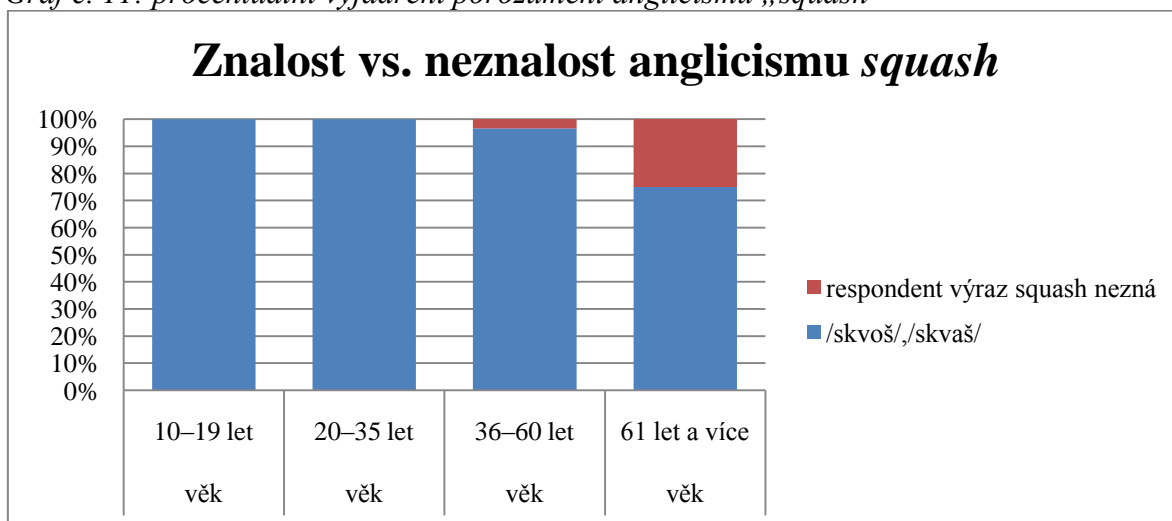
Původní anglická výslovnost: /skwɒʃ/

Respondenty uváděná výslovnost: /skvoš/, /skvaš/

Tabulka č. 10: kvantitativní vyjádření porozumění anglicismu „squash“

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/skvoš/, /skvaš/	30	35	28	6	91
respondent výraz <i>squash</i> nezná	0	0	1	2	11

Graf č. 11: procentuální vyjádření porozumění anglicismu „squash“

Ačkoliv je v češtině *squash* poměrně novým výrazem, ani jedné generační skupině nečiní větší problémy mu porozumět. Nejmladší věková skupina zná výraz *squash* na 100 % a ze skupiny respondentů ve věku 36 až 60 let nedokázala správně odpovědět jen 3 %. Ani nejstarší věková kategorie neměla s porozuměním problému, což poukazuje na fakt, že anglicismy ze sportovního prostředí, které jsou velmi často prezentovány v médiích, se lidem pod kůži dostává mnohem rychleji a snadněji anglický slova z hudební a internetové oblasti.

3.4 Průzkum porozumění významu a rozdíl výslovnosti u vybraných zkratek a zkratkových slov přejatých z angličtiny

Pilotáž na internetové síti Facebook ukázala, že velké množství lidí dnes anglicismy vnímá nejčastěji v podobě nejrůznějších zkratek. Na základě této informace jsem ve svém dotazníku zkratkám věnovala samostatný úkol. Respondenti měli u tří vybraných zkratek (*KFC*, *ICQ*, *OK*) napsat nejen jejich význam, ale také výslovnost.

Milan Hrdlička ve svém článku **OK** v časopise *Naše řeč* (Hrdlička, 2008, s. 183–184) konstatuje, že zkratky a zkratková slova tvoří v současné češtině poměrně rozsáhlou a velmi zajímavou oblast. Ivana Bozděchová (Bozděchová, 1997, s. 275) se shoduje s Marií Čechovou (Čechová, 2008, s. 167) v tvrzení, že ke zkracování saháme z důvodů jazykové ekonomie, neboť slouží především ke zkrácení a zhuštění textu. Proto se zkratky vyskytují hlavně v textech s funkcí apelu (např. reklamní a propagační texty) a v textech odborných, kde urychlují jednoznačnou komunikaci. V ostatních sférách (např. v politice) ji však naopak mohou značně komplikovat.

Výsledky dotazníku se shodují s tvrzením Milana Hrdličky, že zkratková slova mohou mít tři typy výslovnosti: 1. vyslovování cizích zkratek jako citátové čtení, tj. zanechání jejího původního cizojazyčného znění (*BBC* – /bíbíci/); 2. úplné počeštění (*KFC* – /káfcé/, *NATO* – /nato/ apod.), přičemž k počešťování výslovnosti zkratek dochází hlavně tehdy, pokud je známa etymologie dané zkratky (*UFO* – *unidentified flying object*), 3. výslovnost dvojí, tj. jednou respondenti uváděli výslovnost původní, jednou počeštělou (*USA* – /úesá/ a /júesej/).

Z hlediska věkových kategorií předpokládám, že počeštěnou výslovnost budou upřednostňovat nejstarší věkové kategorie, kdežto mladší respondenti dají přesnost původní anglické výslovnosti.

3.4.1 ICQ

„ICQ je fonetická zkratka z anglického 'I seek you', které by se dalo přeložit jako 'Hledám tě'. Spousta uživatelů se mylně domnívá, že ICQ znamená 'I see you' (vidím tě). Logické by to bylo, avšak první varianta je ta správná. Tato fonetická zkratka vznikla přesazením písmene ve slovech see-k-you (I SEE KYOU)“ (Čermák, 2000).

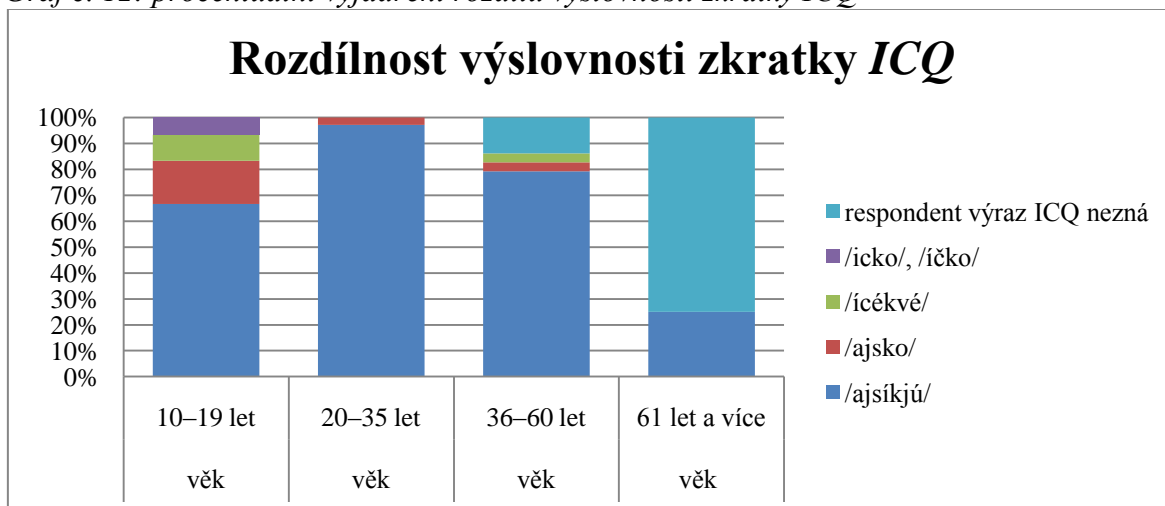
U zadaného výrazu se ani jednou nestalo, aby respondent znal jeho výslovnost, ale neznal jeho význam. U všech věkových kategorií se vysvětlení významu se velmi často opakovalo jako „způsob internetové komunikace“ či „rychlé dorozumívání přes internet“. Čtyři zástupci nejmladší generace (10–19 let) ICQ vysvětlili jako chat a dva jako „SMS na počítači“. Doslovný význam této zkratky (*I seek you.*) dokázali uvést pouze čtyři zástupci ve věku od 20 do 35 let. Celkem třikrát byl výraz vysvětlen českým synonymem „kecálek“.

Respondenty uváděná výslovnost: /ajsíkjú/, /ajsko/, /íckékvé/, /icko/, /ičko/

Tabulka č. 11: kvantitativní vyjádření rozdílů výslovnosti zkratky ICQ

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/ajsíkjú/	20	34	23	2	79
/ajsko/	5	1	1	0	7
/íckékvé/	3	0	1	0	4
/icko/, /ičko/	2	0	0	0	2
respondent výraz ICQ nezná	0	0	4	6	10

Graf č. 12: procentuální vyjádření rozdílu výslovnosti zkratky ICQ

Co se výslovnosti týče, průzkum ukázal, že starší věkové kategorie se většinou drží správné anglické výslovnosti /ajsíkjú/, kdežto mladší generace výslovnost záměrně zaměňuje a aktualizuje ji – dochází ke zkrácení na /ajsko/ či /icko/, popřípadě ji vyslovují počestěle /icékvé/.

3.4.2 KFC

Mezinárodní restaurační síť *KFC*, prezentující se logem podobizny jejího vousatého zakladatele Colonele Harlanda Sanderse, do Čech přišla poměrně nedávno. Historicky první restaurace *KFC* byla otevřena v roce 1994 ve Vodičkově ulici v Praze a brzy byla následována mnoho dalšími v téměř všech větších městech naší republiky (Buben, 2007).

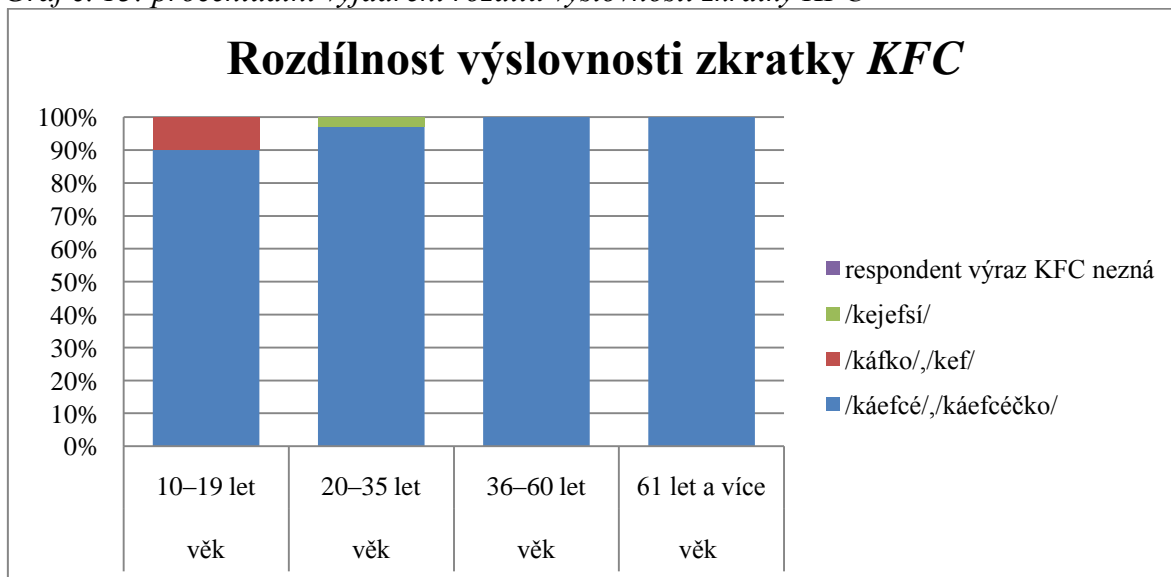
Při vysvětlování významu se vesměs všechny odpovědi shodují. Mezi nejčastější odpovědi patřily „řetězec rychlého občerstvení“ nebo konkrétnější výklad „prodejna smažených kuřecích výrobků“. Celkem pětkrát se v odpovědích vyskytl hlavní reklamní slogan „Proklatě dobré kuře“ a sedm zástupců generace ve věku 20 až 35 uvedlo správný anglický název „Kentucky Fried Chicken“ či název přeložený do češtiny „Smažená kuřata z Kentucky“. Velmi časté byly odpovědi ukazující postoj respondenta k dané prodejně, avšak pouze jednou to byl postoj pozitivní: „podnik, kde dávají dobré jídlo“. Mnohem častěji respondenti *KFC* popisovali negativně: „nezdravý způsob stravování, komerční obchod s umělým jídlem, co vám chutná a pak po něm tloustnete“ a vyskytovaly se i odpovědi vyznívající velmi ironicky: „obchod, kde vám zkrátí život o 5 minut a oberou o peníze“ či „nechutný podnik, kde se stravují ovce“.

Respondenty uváděná výslovnost: /káefcé/, /káefcéčko/, /káfko/, /kef/, /kejefsí/

Tabulka č. 12: kvantitativní vyjádření rozdílu výslovnosti zkratky KFC

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/káefcé/,/káef céčko/	27	34	29	8	98
/káfko/,/kef/	3	0	0	0	3
/kejefsí/	0	1	0	0	1
respondent výraz KFC nezná	0	0	0	0	0

Graf č. 13: procentuální vyjádření rozdílu výslovnosti zkratky KFC

Graf celkem jasně ukazuje, že u všech věkových kategorií českých mluvčích výrazně převládá počestělá výslovnost /káefcé/ před správnou anglickou /kejefsí/. Překvapivé je, že počestělou verzi preferují také nejmladší respondenti, kteří jsou jinak známí tím, že si u takovýchto výrazů většinou rádi vymýšlí vlastní varianty. Takto upravené obměny (/káfko/ a /kef/) jsem však v odpovědích našla pouze u třech zástupců nejmladší generace.

3.4.3 ICQ vs. KFC

Výsledky, kterých bylo v průzkumu dosaženo u zkratk *ICQ* a *KFC* navádí k jejich konfrontaci. O žádné z těchto zkratk nenajdeme zmínku ani v Klimešově **Slovníku cizích slov** z roku 1997, ale ani v jednom ze **Slovníku neologismů** Olgy Martinové (1998 a

2004). *ICQ* je v češtině výraz o něco novější (do aktivní češtiny začal pronikat až ve 21. století), s *KFC* se setkáváme zhruba od druhé poloviny devadesátých let 20. století.

Na rozdíl od zkratky *ICQ*, která patří do internetové terminologie a která byla pro většinu respondentů starších věkových kategorií neznámá, protože se s internetem pracují mnohem méně než generace mladší, u zkratky *KFC* se z celkového počtu 102 respondentů nenašel jediný, který by této zkratce nerozuměl.

Tyto výsledky tedy jasně poukazují na to, že ačkoliv zkratka *KFC* v češtině neexistuje o moc delší dobu než *ICQ*, do povědomí lidí se dostává díky obrovskému mediálnímu tlaku a propagačnímu úsilí mnohem snáze a rychleji. Jestli je to výsledek pozitivní, či negativní lze špatně odhadovat, ale vzhledem k celkem velkému počtu odpovědí s ironickým a negativním hodnocením Čechy spíše tato záplava amerických produktů irituje, než aby ji vítali.

3.4.4 OK

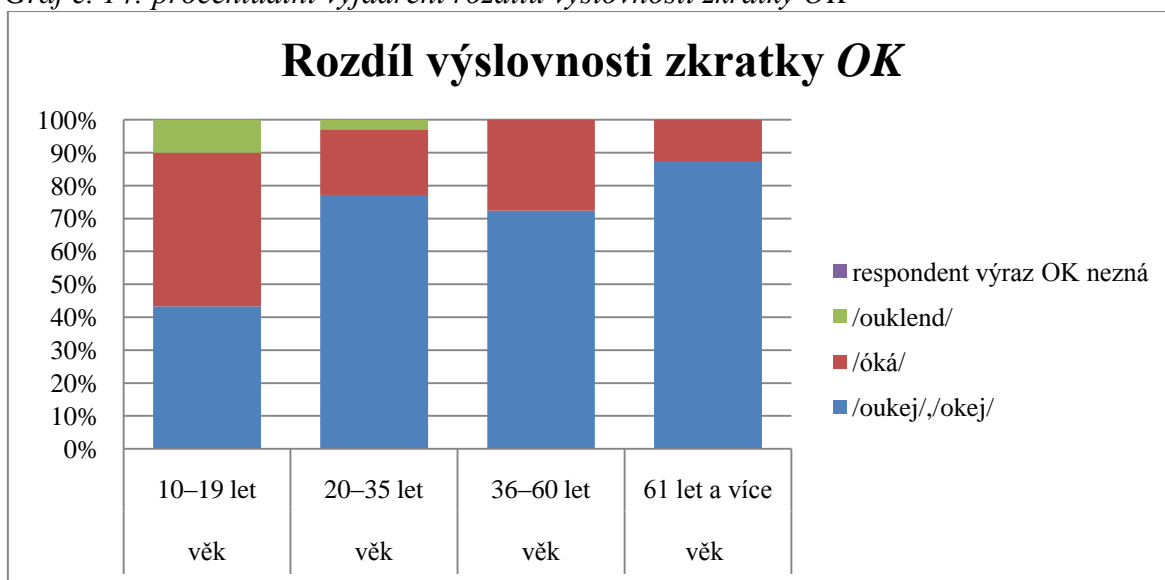
Ačkoliv se jedná o velmi dlouho zavedený a často užívaný výraz, právě u zkratky *OK* bylo dosaženo velmi rozmanité výslovnosti: /oukej/, /ókej/, /óká/, /ok/ či /ouklend/. Mezinárodní výraz *OK* však není zajímavý pouze svou různorodostí ve výslovnosti, ale také svou neznámou etymologií. V současné době máme dvě možná vysvětlení jejího původu. Za prvé mohla vzniknout z anglického spojení *0 killed*, což v překladu znamená nula zabitých, nebo žádné ztráty na životech. Tento výklad má údajně pocházet z období první světové války, kdy po vstupu USA do válečných událostí podávali velitelé štábu hlášení o vývoji a dění na frontě a zkratka *OK* měla udávat informaci o nulových ztrátách. Podle jiného názoru zkratka *OK* existovala už o zhruba století dříve a měla vzniknout ze zvukové podoby obou počátečních písmen výrazu *all correct* /ól korekt/, což v češtině znamená „vše v pořádku“ (Hrdlička, 2008, s. 184). A přesně tak výraz *OK* vysvětlovali respondenti v mém dotazníku: „v pořádku“, „v pohodě“, „správně“, „jasně“ a objevilo se i vysvětlení s negativním postojem „nechutně často užívaný souhlas“.

Respondenty uváděná výslovnost: /oukej/, /okej/, /óká/, /ouklend/

Tabulka č. 13: kvantitativní vyjádření rozdílu výslovnosti zkratky OK

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
/oukej/,/okej/	13	27	21	7	68
/óká/	14	7	8	1	30
/ouklend/	3	1	0	0	4
respondent výraz OK nezná	0	0	0	0	0

Graf č. 14: procentuální vyjádření rozdílu výslovnosti zkratky OK

V češtině dlouho zavedený souhlas *OK* opět ukazuje, že starší respondenti se snaží dodržovat původní anglickou výslovnost, kdežto u nejmladších respondentů převládá výslovnost počeštěná (*/óká/* získalo 47 % a */okej/* pouze 43 %) a vlastní inovovaná výslovnost (*/ouklend/* byl uveden u 10 %).

3.5 Průzkum schopnosti přepsání počeštěné formy anglicismu do původní anglické podoby

V předešlých úkolech, které prověřovaly, zda a jak jsou respondenti rozdílného věku schopni pasivního porozumění anglicismům, se ukázalo, že ve většině případů jsou schopni uvést správný výraz a zavedenou počeštěnou výslovnost anglicismů, které jim byly představeny ve větném kontextu. Zajímavé bude zjistit, jak jsou na tom respondenti při zadání výrazu v počeštěné formě, a tak jsem vybrala čtyři anglicismy napsané s počeštěnou výslovností (*/spešl/*, */šoping/*, */džouk/*, */lúzr/*) a požádala respondenty, aby je

napsali správně anglicky (/spešl/ – special, /šoping/ – shopping, /džouk/ – joke, /lúzr/ – loser). K vyhodnocování tohoto úkolu bylo zapotřebí respondenty rozdělit nejen podle věkových kategorií, ale také podle jejich zkušeností se studiem angličtiny (S – respondenti, kteří se učili anglicky, N – respondenti bez zkušeností se studiem angličtiny).

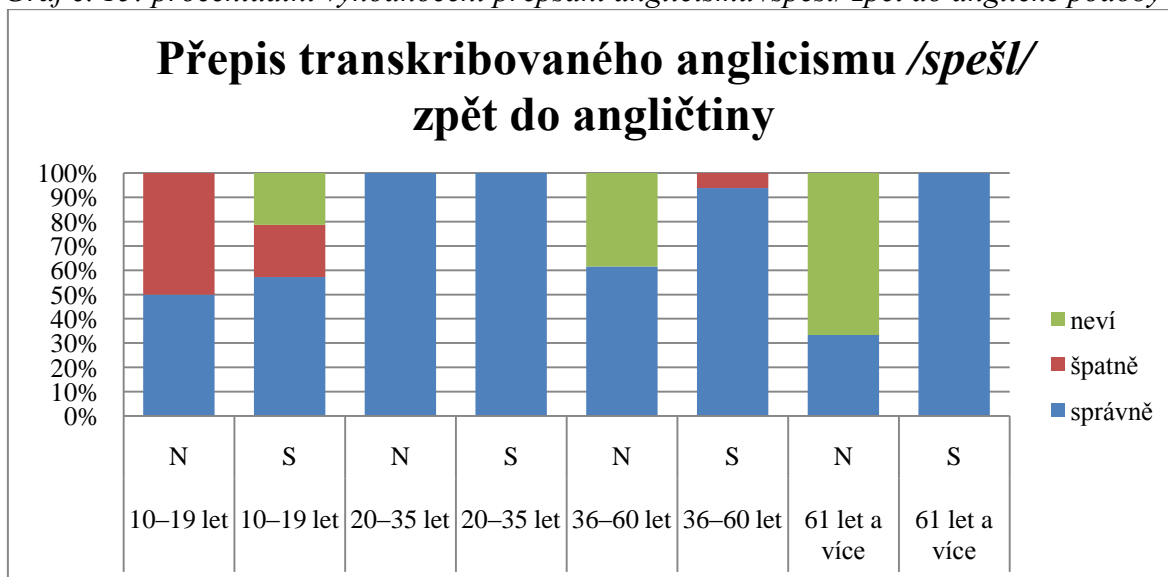
3.5.1 /spešl/ – special

Tabulka č. 14: kvantitativní vyhodnocení přepsání anglicismu /spešl/ zpět do anglické podoby

	10–19 let N	10–19 let S	20–35 let N	20–35 let S	36–60 let N	36–60 let S	61 let a více N	61 let a více S	celkem
celkový počet respondentů	2	28	2	33	13	16	6	2	102
správně	1	16	2	33	8	15	2	2	79
špatně	1	6	0	0	0	1	0	0	8
neví	0	6	0	0	5	0	4	0	15

Poznámka: N – respondenti bez jakékoliv zkušenosti se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

Graf č. 15: procentuální vyhodnocení přepsání anglicismu /spešl/ zpět do anglické podoby

Nejčastěji se objevovaly tyto nesprávné transkripce: *spashle*, *spehl* a *speciil*.

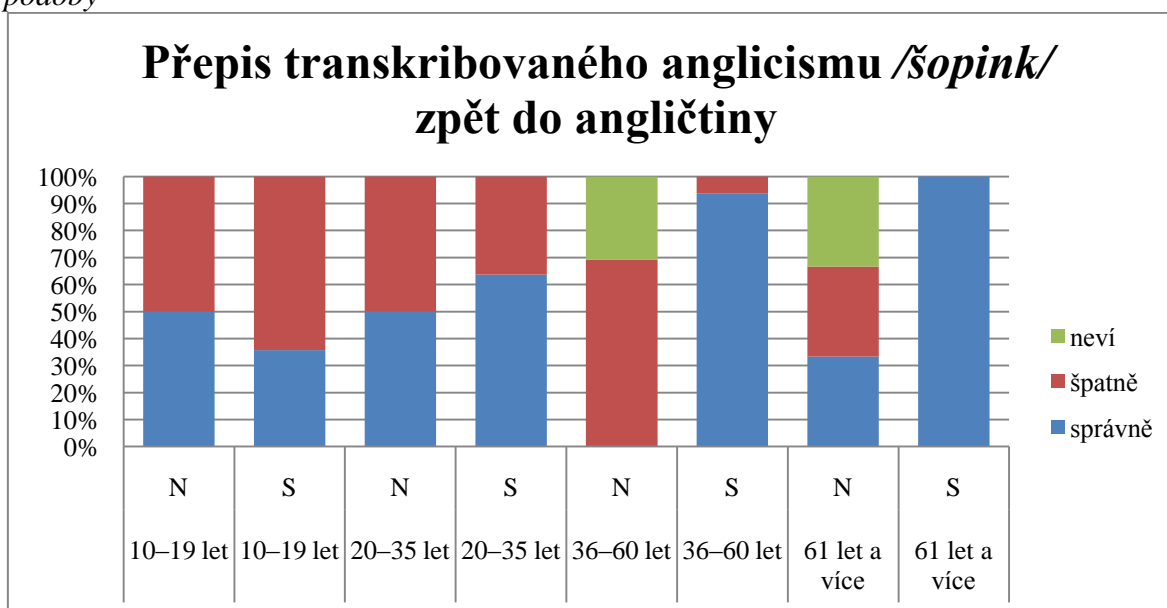
3.5.2 /šoping/ – shopping

Tabulka č. 15: kvantitativní vyhodnocení přepsání anglicismu /šopink/ zpět do anglické podoby

	10–19 let N	10–19 let S	20–35 let N	20–35 let S	36–60 let N	36–60 let S	61 let a více N	61 let a více S	celkem
celkový počet respondentů	2	28	2	33	13	16	6	2	102
správně	1	10	1	21	0	15	2	2	52
špatně	1	18	1	12	9	1	2	0	44
neví	0	0	0	0	4	0	2	0	6

Poznámka: N – respondenti bez jakékoliv zkušenosti se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

Graf č. 16: procentuální vyhodnocení přepsání anglicismu /šoping/ zpět do anglické podoby

Zatímco nejmladší kategorie měly s přepisování výrazu *shopping*, který se velmi často objevuje v reklamách, problémy, velmi dobře se s tímto přepisem vypořádaly kategorie se zkušenostmi se studiem angličtiny ve věku 36 až 60 let a kategorie 61 let a více. Téměř 90 % všech nesprávných odpovědí tvoří přepsaná verze *shoping*. Dále se vyskytovaly varianty *shooping* či *schoping*.

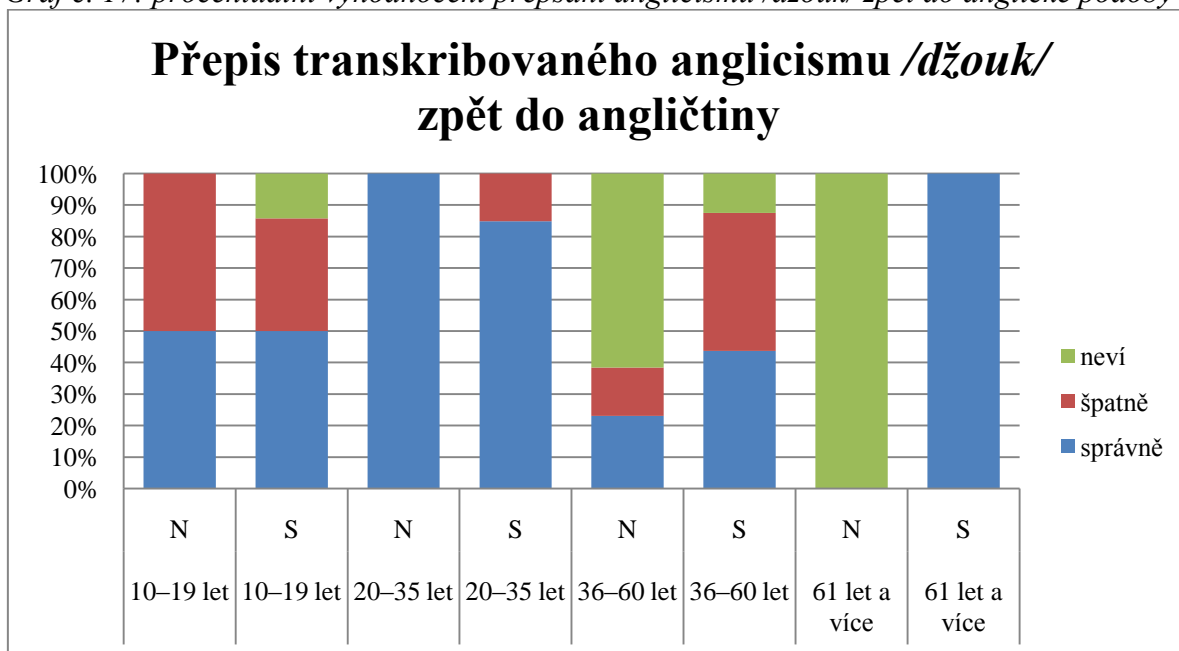
3.5.3 /džouk/ – joke

Tabulka č. 16: kvantitativní vyhodnocení přepsání anglicismu /džouk/ zpět do anglické podoby

	10–19 let N	10–19 let S	20–35 let N	20–35 let S	36–60 let N	36–60 let S	61 let a více N	61 let a více S	celkem
celkový počet respondentů	2	28	2	33	13	16	6	2	102
správně	1	14	2	28	3	7	0	2	57
špatně	1	10	0	5	2	7	0	0	25
neví	0	4	0	0	8	2	6	0	20

Poznámka: N – respondenti bez jakékoliv zkušenosti se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

Graf č. 17: procentuální vyhodnocení přepsání anglicismu /džouk/ zpět do anglické podoby

Podstatné jméno *joke* zvládly nejlépe přepsat obě skupiny generační kategorie 20 až 35 let a nejstarší respondenti se zkušenostmi se studiem angličtiny. Nejmladší respondenti dokázali správně odpovědět z 50 %, kdežto věková kategorie 36 let až 60 se přes 50 % nedokázala přehoupnout. Tento výraz přinesl nejbohatší variabilitu nesprávných odpovědí: *jouk, jouke, jouge, dyouk, youk, youc, jook* či *duke*.

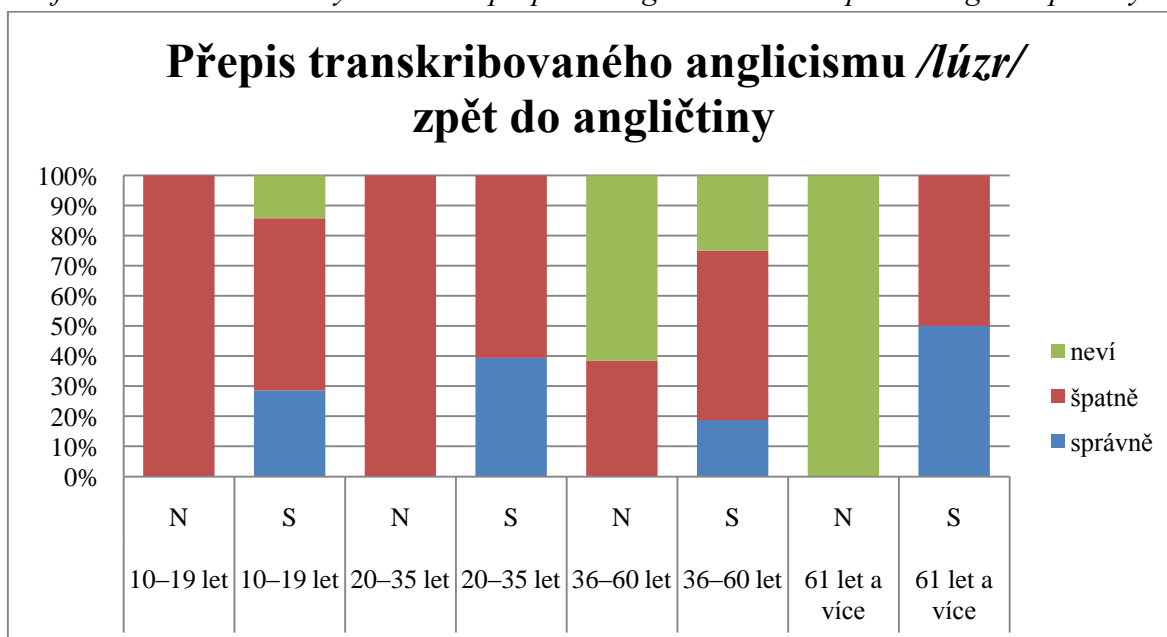
3.5.4 /lúzr/ – loser

Tabulka č. 17: kvantitativní vyhodnocení přepsání anglicismu /lúzr/ zpět do anglické podoby

	10–19 let N	10–19 let S	20–35 let N	20–35 let S	36–60 let N	36–60 let S	61 let a více N	61 let a více S	celkem
celkový počet respondentů	2	28	2	33	13	16	6	2	102
správně	0	8	0	13	0	3	0	1	26
špatně	2	16	2	20	5	9	0	1	54
neví	0	4	0	0	8	4	6	0	22

Poznámka: N – respondenti bez jakékoliv zkušenosti se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

Graf č. 18: kvantitativní vyhodnocení přepsání anglicismu /lúzr/ zpět do anglické podoby

Přepsání výrazu /lúzr/ dělalo největší problémy všem věkovým kategoriím, a to i těm respondentům, kteří se anglicky někdy učili. Celkem 92 % nesprávných odpovědí tvoří přepsání *looser*, neboť většinu českých mluvčích zmátek sloveso *to loose*. Vyskytovaly se také varianty jako *luser*, *laser*, *luzer* a *louser*.

Podle výsledků, které přinesly grafy, lze tvrdit, že v tomto případě skutečně hraje roli, zda se respondent angličtinu někdy učil, či nikoliv. Respondenti všech věkových kategorií

skupiny S mají ve všech případech vyšší procento správných odpovědí. Dále je zajímavý poznatek, že oproti předchozím úkolům, kde většinou při vyhodnocování vedly ve správných odpovědích mladší věkové skupiny, tady se jasně ukazuje, že starší vrstvy si mnohdy dovedou se správným přepsáním počeštěného anglicismu zpět do angličtiny poradit mnohem lépe nežli mladší respondenti. Ačkoliv se tedy mladší respondenti s anglicismy setkávají častěji než ti starší, v písemném projevu (nejčastěji prostřednictvím internetové komunikace se svými vrstevníky, kteří správný přepis také většinou nepoužívají), takže pro ně není ostuda použít anglicismus v počeštěné, či nějaké vlastní podobě. Tento fakt také souvisí s tendencí, kterou ukázal můj *Teenage slovník*, že teenageři u anglicismů preferují jednoznačně počeštěnou výslovnost.

3.6 Průzkum porozumění doslova přeloženým kalkům

Zvláštním případem přejímání slov z cizích jazyků je tzv. kalkování, tj. přesné napodobení cizího vzoru s využitím domácích jazykových prostředků. Kalky mohou být slovotvorné, sémantické a frazeologické (Příruční mluvnice, s. 101). V práci jsem zkoumala pouze problematiku kalků frazeologických, které vznikají překladem přesné struktury frazému. „*Frazém je ustálená kombinace dvou slovních forem, která má celistvý význam (zpravidla nerozložitelný na významy jednotlivých složek) a jejímž charakteristickým rysem je, že minimálně jeden z jejích komponentů je v dané funkci omezen na tuto kombinaci, popřípadě na několik málo dalších*“ (Příruční mluvnice češtiny, 1995, s. 71). Šmilauer frazémy, které nejdou přímo přeložit do jiného jazyka, nazývá idiomy (1973, s. 251), avšak podle **Příruční mluvnice** jsou termíny frazém a idiom pojmově blízké s tím rozdílem, že frazém akcentuje formální stránku frazeologické jednotky, idiom stránku významovou (1995, s. 71).

Při překládání ustálených spojení z jednoho jazyka do druhého dochází k vytržení jazykové jednotky ze svého prostředí, ve kterém vznikla za nějakým účelem nebo na základě nějaké historické události, která ovšem nemusí být v jiných kulturách známá a přeložený frazém pak ztrácí svůj pravý smysl, což vede k problému jeho porozumění. Problematiku doslovného překládání frazémů vysvětluje Marek Vít na příkladu *španělská vesnice*. „*Pokud se ho budeme snažit přeložit do angličtiny, pravděpodobně narazíme. Doslovný překlad samozřejmě zvládne každý začátečník: Spanish village. Toto spojení však rodilý mluvčí nepochopí. V angličtině existuje jiný idiom se stejným významem: It's all Greek to me.*“ (Vít, 2006).

Položit respondentům otázku, která by ověřila, jak jednotlivé věkové skupiny rozumí doslova přeloženým frazémům, mě napadlo při sledování česky dabovaného amerického filmu *Kdopak to mluví II* (odvysílaného 19. 7. 2008 na TV Nova), kde zazněla věta: „Cože? On si tě chce vzít? Ty mě taháš za nohu.“ Jedná se zde o doslovný překlad anglického frazému *to pull sb's leg* (*I haven't won, have I? You are pulling my leg.*) (Lomgman, 2005, s. 1326). Do češtiny se tato fráze překládá jako „*dělat si z někoho legraci*“ a odpovídá českému frazému „*vodit někoho za nos*“.

Ve svém dotazníku jsem nepoložila pouze otázku zkoumající porozumění doslovnému větnému frazému. Velmi často se můžeme setkat také s doslovným překladem nevětných slovních spojení, která také patří do frazeologie jazyka. „*Sousloví je ustálené pojmenování, které vzniklo ze spojení dvou i více slov, má však význam slova jednoho a vystupuje do věty jako hotový celek* (Šmilauer, 1973, s. 250). Pro vlastní průzkum jsem vybrala v dnešní době celkem často se vyskytující výraz *mýdlová opera*. Jedná se o doslova přeložené anglické sousloví *soap opera*, které Olga Martincová ve svém druhém díle **Slovníku neologismů** vysvětluje jako „*televizní seriál zobrazující v mnoha pokračováních idealizovaný každodenní život lidí, zvl. rodiny*“ (Martincová, 2004, s. 276).

Zkoumání takto doslova přeložených kalků jsem do dotazníku zařadila z toho důvodu, že mě zajímalo, jestli se tyto v publicistice velmi běžné amatérské překlady odráží na jejich porozumění u jednotlivých zástupců různých generačních skupin.

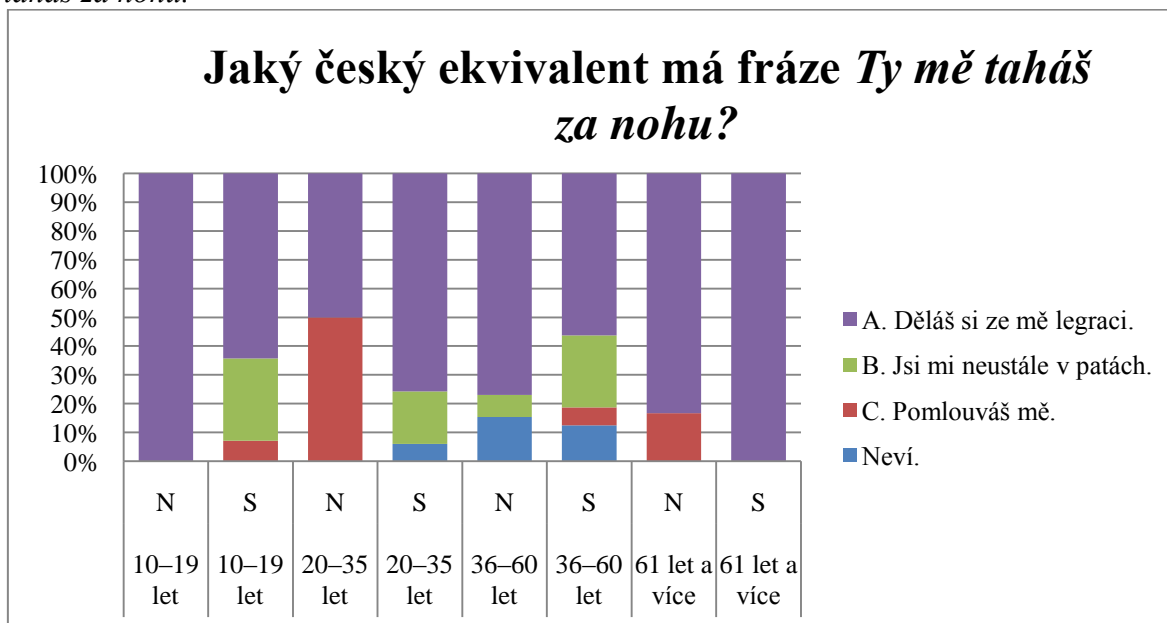
Při tomto vyhodnocování rozdělím respondenty opět do dvou kategorií (S – se zkušenostmi se studiem angličtiny) a (N – bez zkušeností s výukou angličtiny) s tím, že do (S) kategorie 20 až 35letých zahrnu také respondenty, kteří angličtinu uvedli jako svůj studijní obor, protože také u nich se vyskytly chybné odpovědi.

Tabulka č. 18: kvantitativní vyhodnocení zodpovězení kalku „Ty mě taháš za nohu.“

	10–19 let N	10–19 let S	20–35 let N	20–35 let S	36–60 let N	36–60 let S	61 let a více N	61 let a více S	celkem
celkový počet respondentů	2	28	2	33	13	16	6	2	102
A. Děláš si ze mě legraci.	2	18	1	25	10	9	5	2	72
B. Jsi mi neustále v patách.	0	8	0	6	1	4	0	0	19
C. Pomlouváš mě.	0	2	1	0	0	1	1	0	5
Neví.	0	0	0	2	2	2	0	0	6

Poznámka: N – respondenti bez jakékoliv zkušenosti se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

Graf č. 19: procentuální vyhodnocení zodpovězení doslovného překladu frázemu „Ty mě taháš za nohu.“

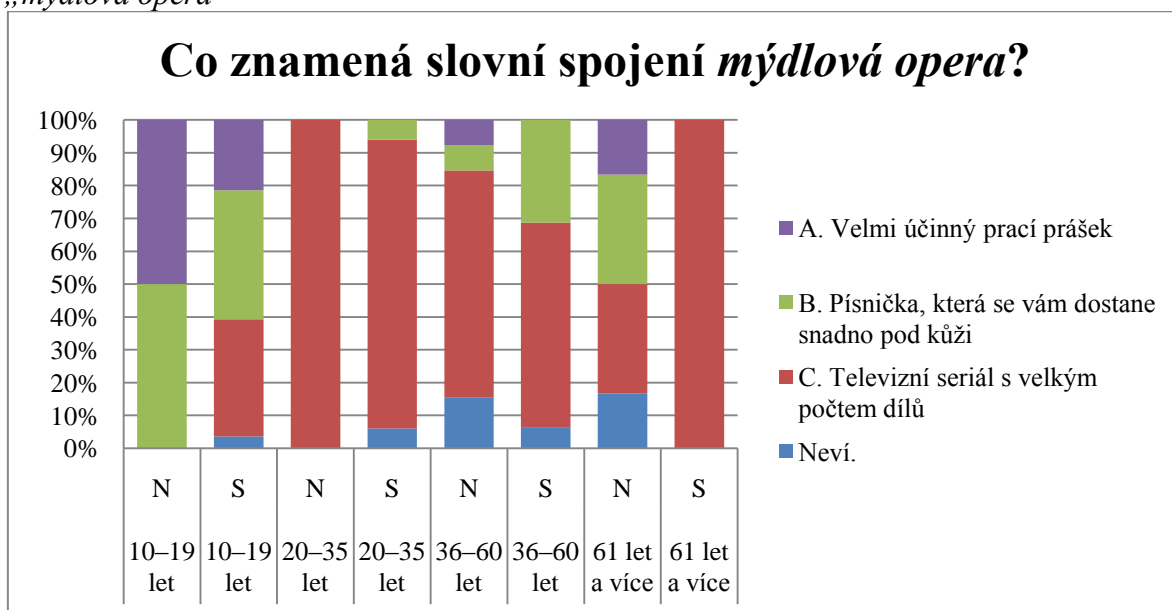

Tabulka č. 19: kvantitativní vyhodnocení zodpovězení doslovného překladu slovního spojení „mýdlová opera“

	10–19 let N	10–19 let S	20–35 let N	20–35 let S	36–60 let N	36–60 let S	61 let a více N	61 let a více S	celkem
celkový počet respondentů	2	28	2	33	13	16	6	2	102
A. Velmi účinný prací prášek	1	6	0	0	1	0	1	0	9
B. Písnička, která se vám dostane snadno pod kůži	1	11	0	2	1	5	2	0	22
C. Televizní seriál s velkým počtem dílů	0	10	2	29	9	10	2	2	64
Neví.	0	1	0	2	2	1	1	0	7

Poznámka: N – respondenti bez jakékoliv zkušenosti se studiem angličtiny, S – respondenti se zkušeností s angličtinou na ZŠ, SŠ či jako koníčkem.

Graf č. 20: procentuální vyhodnocení zodpovězení doslovného překladu slovního spojení „mýdlová opera“

Oba grafy velmi znatelně ukazují, že doslovné kalky nezapřičiňují jejich nesprávné porozumění. U obou případů mnohonásobně převažuje správná odpověď. Možná jsem

vybrala notoricky známé příklady, anebo mnozí respondenti uvedli správnou odpověď pouze na základě tipu. Každopádně výsledky jasně ukazují, že pro Čechy není problém porozumět doslova přeloženým anglicismům i bez větného kontextu.

V případě kalku „*Taháš mě za nohu*“ respondenti odpovídali správně téměř ze 71 %, přičemž je nejvíce zmátla špatná odpověď „*Jsi mi neustále v patách*“ (17 %). V tomto případě se také ukázalo, že na tom, jestli respondent má či nemá zkušenosti se studiem anglického jazyka, skutečně trochu záleží. Ačkoliv u obou skupin převažují odpovědi správné, špatných odpovědí se dopouštěli častěji skupiny nestudovaných. Člověk se zkušenostmi se studiem angličtiny se se známým anglickým idiomem pravděpodobně už někdy setkal a dokáže ho snáze přeložit a pochopit.

U slovního spojení *mýdlová opera* se nejmladší generace se nejnápadněji nechala zviklat možností B – *Písnička, která se vám dostane snadno pod kůži* (22 %), ale správných odpovědí se přesto vyskytlo víc (63 %). Nejmenší počet správných odpovědí uvedla skupina nestudovaných šedesátníků a studovaných 10 až 19letých. Ani jednou správně nedokázala odpovědět skupina nejmladších (10–19 let) nestudovaných respondentů.

Oba grafy však dokazují, že ve většině případů i bez větného kontextu lidé všech věkových kategorií dokážou správně určit význam doslova přeložených kalků a slovních spojení.

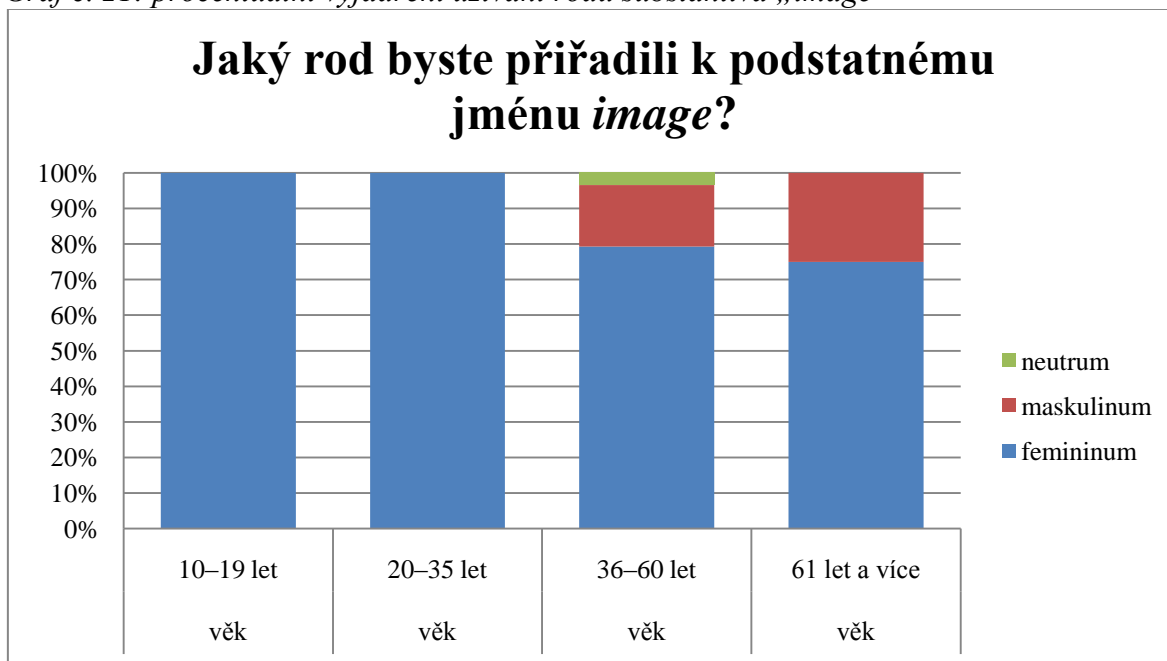
3.7 Zařazení substantiva *image* k jednomu ze tří rodů

V teoretické části se mimo jiné zabývám problematikou morfologické adaptace a přiřazování substantiv k jednotlivým rodům. K jednomu z nejproblematictějších a nejdiskutovanějších podstatných jmen s nepevným rodovým zařazením je slovo *image*. Ve **Slovníku neologismů** uvádí tento výraz jak v ženském, tak v mužském, ale i ve středním rodě (Martincová, 1998, s. 111). V dotazníku jsem se pokoušela zjistit, v jakém rodě toto substantivum užívají zástupci jednotlivých generačních skupin.

Tabulka č. 20: kvantitativní vyjádření užívání rodu substantiva „*image*“

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
femininum	30	35	23	6	86
maskulinum	0	0	5	2	7
neutrum	0	0	1	0	1

Graf č. 21: procentuální vyjádření užívání rodu substantiva „image“

V odborné literatuře jsou uváděny dva rody, femininum a maskulinum. Průzkum této bakalářské práce dokazuje jasnou převahu feminina ve všech věkových kategoriích, přičemž nejstarších respondenti užívají *image* v maskulinu (33 %) a 36 až 60letí kromě maskulina (17 %) užívají také neutrum (3 %). U nejmladších skupin bylo femininum uváděno ze 100 %.

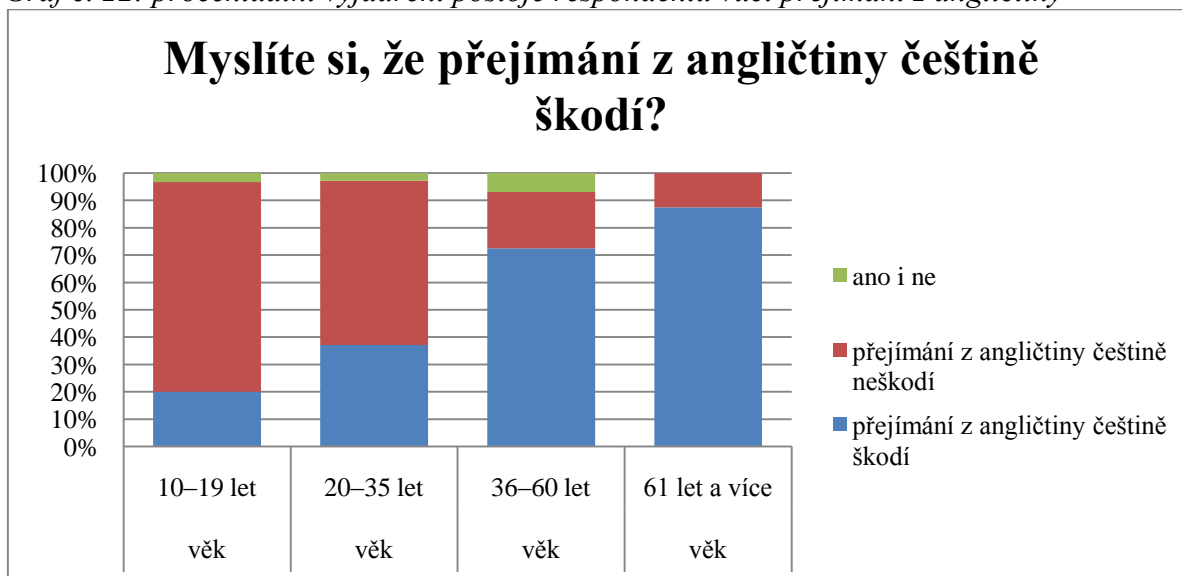
3.8 Průzkum přístupu jednotlivých věkových kategorií k samotnému procesu přejímání z angličtiny

Ve finální části dotazníku jsem respondentům položila polouzavřenou otázku, zda vnímají čím dál progresivnější pronikání anglicismů do češtiny jako škodlivé, či nikoliv. Respondenti mohli vybírat z předepsaných variant *ano/ne* a následně byli vyzváni k formulaci vlastního názoru a zdůvodnění své odpovědi. Největší odpor k přejímání jsem očekávala u nejstarší věkové kategorie, naopak kladné hodnocení množství přejímek z angličtiny jsem tipovala u dvou nejmladších skupin.

Tabulka č. 21: kvantitativní vyjádření postoje respondentů vůči přejímání z angličtiny

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
přejímání z angličtiny češtině škodí	6	13	21	7	47
přejímání z angličtiny češtině neškodí	23	21	6	1	51
ano i ne	1	1	2	0	4

Graf č. 22: procentuální vyjádření postoje respondentů vůči přejímání z angličtiny

Graf ukazuje odpovědi stupňovitě přesně dle mého očekávání. Podle uvedených odpovědí v dotazníku se skutečně ukazuje, že čím mladší generace, tím vstřícnější přístup k anglickým přejímkám. Zatímco anglicismy jako škodlivý prvek v češtině vnímá pouze 20 % nejmladších respondentů a druhá nejmladší věková skupina 20 až 35letých se také drží spíše nižší hranice záporných odpovědí (37 %), generace 36 až 60 let nelibost k množství anglických přejímek vyjadřuje celkem ze 72 %. Zástupci nejstarší generace (61 a více) se o anglicismech vyjádřili negativně celkem z 87,5 %.

Jak u negativních, tak u pozitivních odpovědí ohledně otázky škodlivosti přejímání z angličtiny se vyskytlo mnoho zajímavých argumentů:

Argumenty proti přejímání z angličtiny

Důvody argumentující proti přejímání z angličtiny lze rozdělit do dvou následujících skupin: a) důvody vlastenecké, b) snaha o módnost a elitářství.

Na základě uváděných názorů se zdá, že nejvíce ze všeho vadí všem věkovým generacím nadužívání anglicismů z vlasteneckých důvodů. Přehnané přejímání z angličtiny je ve většině případů chápáno jako opovrhování rodným jazykem coby kulturním bohatstvím našeho národa. Anglické výrazy mnohdy používáme zbytečně a násilně i tam, kde by si česká slovní zásoba bohatě vystačila sama. Cizí slova češtinu, která je podle respondentů jazykem krásnějším a pestřejším, jen zbytečně kazí, zošklivují ji a omezují možnost jejího rozvoje, protože čeština je dostatečně soběstačná a dokáže nové výrazy pojmenovat stejně dobře či dokonce lépe než jakékoliv přejímky z cizích jazyků. Celkem třikrát se u věkové kategorie 36 až 60 let vyskytlo přirovnání dnešního poameričťování jazyka k procesu násilného poněmčování v české historii. Jedna respondentka z věkové kategorie 36 až 60 už jen rezignovaně konstatovala: „*J sme malý stát a angličtina nás převálcuje. Ostatně nic nového v historii.*“

Druhým nejčastějším důvodem k negativnímu postoji vůči anglicismům je jejich užívání ve snaze být moderní či dokonce jako projev povyšování nad ostatními. Tento jev je podle respondentů výsadou dnešních teenagerů, u kterých nadměrné užívání anglicismů podporuje jejich všeobecnou tendenci ke stádnosti a napodobování cizinců. Nadužívání anglických výrazů může navíc vést dokonce k tomu, že se mladá generace postupně nebude schopna vyjádřit správně česky. Tímto přispívají k znehodnocování vlastního jazyka, který ztrácí svou svébytnost, a lidé pak neznají správné české ekvivalenty a neumí se správně česky vyjadřovat.

Nadužívání anglicismů u politiků a manažerů respondenti vnímají jako projev elitářství. Ačkoliv politici a manažeři správné české výrazy znají, ve svých projevech schválně používají výrazy anglické, aby zněli co nejvíce erudovaně a důležitě. V tomto okamžiku na sebe naráží problematiky módnosti versus funkčnosti, přičemž většina respondentů zdůraznila, že přejímání cizích slov by nikdy nemělo být na úkor jazyka domácího a anglicismy by se skutečně měly užívat pouze v těch situacích, kdy pro daný výraz neexistuje vhodné české pojmenování.

Argumenty pro přejímání z angličtiny

Vyskytly se však také argumenty, které přejímání z angličtiny podporují a obhajují. Jak je z grafu znatelné, tyto názory převažovaly u dvou nejmladších věkových skupin 10 až 19 let a 20 až 35 let. Podle respondentů, kteří na danou otázku odpověděli negativně, je přejímání

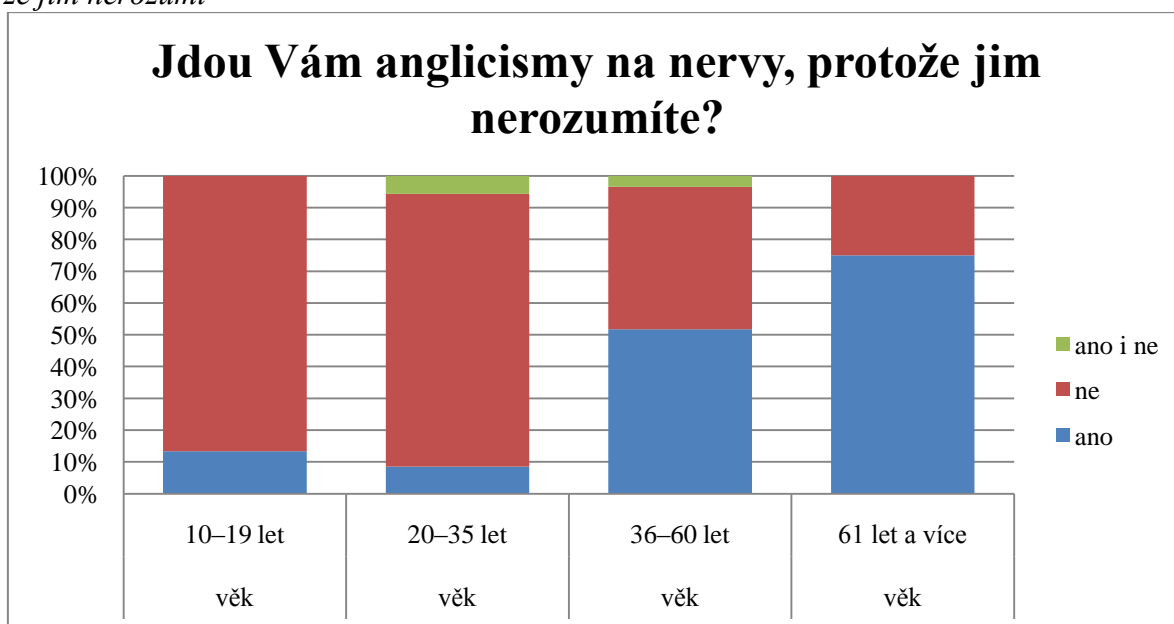
z angličtiny v dnešním globálním a rychle se měnícím světě nevyhnutelný proces. Dnešní doba je příliš rychlá na to, abychom mohli vymýšlet pro každou novou věc český název a násilné překlady anglických výrazů do češtiny jen proto, abychom nemuseli použít cizí výraz, mohou být nepřesné až směšné. Respondenti nejmladší generace odpovídali přesně v duchu názorů, za které je starší odsuzují. Argument jedné respondentky z kategorie 10 až 19 let: „Angličtina je prostě mnohem víc cool,“ jasně dokazuje, že pro mladou generaci anglicismy splňují požadavek být moderní.

Otázka číslo 12 měla zjistit, zda respondentům množství anglických výrazů v češtině vadí z důvodu, že jim ztěžuje porozumění tomu, o čem se mluví.

Tabulka č. 22: kvantitativní vyjádření, zda respondentům jdou anglicismy na nervy z důvodu, že jim nerozumí

	věk 10–19 let	věk 20–35 let	věk 36–60 let	věk 61 let a více	celkem
celkový počet respondentů	30	35	29	8	102
ano	4	3	15	6	28
ne	26	30	13	2	71
ano i ne	0	2	1	0	3

Graf č. 23: procentuální vyjádření, zda respondentům jdou anglicismy na nervy z důvodu, že jim nerozumí

U věkové skupiny 10 až 19 let bylo častou odpovědí, že anglicismy respondentům na nervy nelezou vůbec, protože i když jim nerozumí, není pro ně problém si význam kdekoliv zjistit.

S neporozuměním anglicismům má nejmenší problémy generace 20 až 35letých, avšak i u této věkové skupiny, která ve všech úkolech prokazovala největší schopnost porozumění anglicismům užívaným v češtině, se často vyskytovala odpověď, že jim anglicismy lezou na nervy i přesto, že jim rozumí (9 %). V 6 % případů byli respondenti nerozhodní.

Starším respondentům se dle výsledků průzkumu stává daleko častěji, že jim anglicismy znemožňují pochopení diskutovaného tématu. U obou starších skupin převažovala odpověď „ano“ (u kategorie 36 až 60 let v 52 %, u respondentů starších 61 let v 75 %). Jeden respondent zastupující skupinu 36 až 60letých vyslovil názor, že oni se místo angličtiny ve škole učili azbuku a mladším generacím by se také jistě nelíbilo, kdyby se z ničeho nic začala používat v běžném životě, protože by jí nerozuměli stejně tak, jako teď starší nerozumí anglicismům.

Podle těch, kterým anglicismy na nervy lezou, by se Češi prý měli držet hesla: „*Všeho moc škodí!*“, protože nejvíce respondentům vadí, když se anglicismy používají i v situacích, kde česká slova existují. Přejímání je podle nich v pořádku pouze v případech, kde pro daný výraz neexistuje vhodné pojmenování v češtině.

V poslední dotazníkové otázce, v jakých situacích je podle respondentů použití anglicismu nezbytné, se většina shodovala v názoru, že převzetí anglického slova tolerují pouze ve všeobecně frekventovaném specializovaném terminologickém významu (informační technika, obchod, sportovní terminologie a cestovní ruch). Dále jsou pro respondenty přijatelné oblasti, kde jsou anglické výrazy prospěšné pro zrychlení komunikace, protože daný výraz nelze vyjádřit výstižně česky.

Několikrát se vyskytl názor, že anglicismy respondentům vadí mnohem méně v mluveném projevu nežli v písemném. V případě mluveného projevu jsou anglicismy zapotřebí ve styku s dospívající mládeží v okamžiku humoru.

Závěr

Anglicismy a jejich pronikání do češtiny je v dnešní době velmi aktuální téma. To dokazuje nejen velký počet článků a literatury zabývající se touto problematikou, ale také ochota a zapálení některých respondentů, kteří mi v dotazníku na dané téma poskytli velmi věcné, promyšlené a platné argumenty.

Jak teoretická, tak praktická část práce dokázaly, že sílící vliv angličtiny se projevuje ve všech sférách našeho jazyka a dokonce se ukázalo, že v některých sférách se dnešní čeština bez anglicismů už téměř neobejde. Žijeme v době, kdy věda a technika jsou na tak vysoké úrovni, že dennodenně vznikají nové a nové technické výrobky, vynálezy, počítačové programy apod. Čeština ani žádný jiný jazyk nemají potenciál tomuto náporu nové slovní zásoby čelit a vymýšlet si pro všechny termíny svá vlastní slova. Přejímání terminologických termínů v oblasti techniky a sportu dle výsledků dotazníku vadí Čechům v dnešní době úplně nejméně. Zástupci mladší i starší generace totiž anglicismy odsuzují hlavně v případě, když se anglické výrazy užívají i tam, kde existují české ekvivalenty.

Výsledky praktické části dokázaly, že porozumění běžně užívaným anglicismům nedělá větší problémy ani jedné ze čtyř věkových generací. Ovšem porozumění anglicismům neznačí pozitivní přístup k nim. Na otázku, zda respondentům velmi progresivní přejímání z angličtiny vadí, odpovědělo celkově 47 %, že ano. Velké množství anglicismů v dnešní češtině neschvalují především starší generace (věkové skupiny 36 let až 60 a 61 a více), u nichž odpověď „ano“ převažovala ze 70 %. Většina respondentů pociťuje nelibost k užívání anglicismů v okamžiku, kdy je provázeno světáckostí, pokrytectvím a snahou o módnost. Anglicismy by se podle nich rozhodně neměly užívat z módních důvodů, ale mělo by se dbát na jejich funkčnost. Otázku funkčnosti a módnosti lze vystihnout u zkoumaných anglicismů *wow* a *cool*, kdy byli respondenti schopni uvést velké množství mnohem výstižnějších českých ekvivalentů. Tato slova slouží jako důkaz toho, že se anglicismy v češtině užívají také pro výrazy, které náš jazyk výrazně nepotřebuje.

Na to, aby české výrazy dostávaly přednost, by měla dbát především média, protože právě ona mají největší vliv na mluvu dnešní společnosti. Jak už bylo několikrát zmíněno, nejnáchylnější ke změnám ve slovní zásobě jsou právě teenageři. Přijmou vše nové s otevřenou náručí a jsou velmi snadno ovlivnitelní. Tento vliv však není jen otázkou médií, ale také školství a vzdělávání.

Tato bakalářská práce ukázala, že velké množství respondentů má v sobě zakořeněné vlastenecké cítění a anglicismy odmítají právě proto, že je podle nich čeština mnohem

krásnější a dostatečně soběstačná. Jestli se anglicismy skutečně omezí pouze na terminologickou oblast, či zda budou přibývat neustále nová anglická slovíčka jakožto prostředek módní mluvy, a angličtina tak češtinu celou pohltí, je otázkou dalšího vývoje.

Seznam použité literatury

- BUBEN, P. (2007): Logotypy, skryté významy a historie o5. [online] c 4. 8. 2007, 9.53 [cit.2010-04-04] dostupné z <http://webzapisnik.cz/index.php/logotypy-skryte-vyznamy-a-historie-05/>
- ČÁP, J. (2010): Fičák plný frikulínů. Nultá dekáda vlastními slovy. *Instinkt*, 1, s. 26–29.
- ČERNÁK, P. (2000): Co je ICQ a jak ICQ pracuje? [online] c 14. 10. 2000 [cit.2010-15-04] dostupné z <http://www.path.cz/icq/clanek1.asp?Id=4>
- HAVRÁNEK, B.; JEDLIČKA, A. (2000): *Česká Mluvnice*. 6. Vydání. Praha.
- BOZDĚCHOVÁ, I. (1997): Vliv angličtiny na češtinu, in Daneš: *Čeština na přelomu tisíciletí*. Praha, s. 271-279. ISBN 80-200-0617-6.
- ČECHOVÁ, M. (2008): *Současná stylistika*. Praha. ISBN-978-80-7106-961-4.
- ERBAN, K. (1937): Proč užíváme cizích slov. *Naše řeč*, 21, [online] c 2008 [cit.2010-15-04] dostupné z <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3149>
- HAUSER, P. (1969): *Nauka o slovní zásobě a tvoření slov*. Praha. ISBN 80-85937-92-1.
- HOFFMANOVÁ, J. (1998): Pařani a gamesy. *Naše řeč*, 81, s. 100–111.
- HOFFMANOVÁ, J.; MÜLLEROVÁ, O. (2002): Čeština v dialogu věkově rozdílných mluvčích. *Slovo a slovesnost*, 63, s. 1-14.
- HRDLIČKA, M. (2008): OK. Čeština doma a ve světě, 3 a 4, s. 183–184.
- KADLECOVÁ, K. (2007): Dívky a girls podle českých dívčích časopisů. *Jazyk, ideologie, publikum a jeho přístup*. Praha. ISBN 978-80-86807-57-7.
- JÍLKOVÁ, L. (2004): Víte, kdo je frikulín? *Naše řeč*, 87, s. 110–111.
- KLIMEŠ, L. (1994): *Slovník cizích slov*. 5.vyd, Praha. ISBN 80-04-26059-4.
- KOPECKÁ, H. (2003): *Anglicismy v současné češtině*. Praha.
- Longman Dictionary of Contemporary English (2005). Fourth Edition. United Kingdom. ISBN 1-405-81126-9.
- MARTINCOVÁ, O. (1998): *Nová slova v češtině 1 – Slovník neologismů*. Praha. ISBN 80-200-0640-0.
- MARTINCOVÁ, O. (2004): *Nová slova v češtině – Slovník neologismů 2*. Praha 2004. ISBN: 80-200-1168-4.
- MATHESIUS, V. (1947): Cizí slova z hlediska synchronického. In: *Čeština a obecný jazykozpyt*, Praha, s. 96–109.
- MATHESIUS, V. (1947): K výslovnosti cizích slov v češtině. In: *Čeština a obecný jazykozpyt*. Praha, s. 110–129.

- Příruční mluvnice češtiny (2003). Kolektiv autorů. 2. vyd., Praha. ISBN 80-7106-134-4.
- Pravidla českého pravopisu. Kolektiv pracovníků Ústavu pro jazyk český a AV ČR. Praha.
- REJZEK, J. (1993): K formální adaptaci anglicismů. *Naše řeč*, 76, s. 26–30.
- RUSÍNOVÁ, Z. (2002): Slovtvorná adaptace přejatých slova a její povaha. *Čeština doma a ve světě*, 4, s. 311–321.
- SLEZÁKOVÁ, M. (2006): *Wow!* To ‘sem teda nečekala! *Oops!* To sem nechtěla! O cizích slovech, ale nejen o nich. *Naše řeč*, 89, s. 59–72.
- SVOBODOVÁ, D. (1996): Anglické výrazy v českém publicistickém stylu. *Naše řeč*, 79, s. 99-102.
- SVOBODOVÁ, D. (1999): Anglická a hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace. *Naše řeč*, 82, s. 122–126.
- ŠIMANDL, J. (2004): Co se děje s přejatými slovy a vyjadřovacími způsoby. Dokořán: *Bulletin obce spisovatelů*, 34, s. 24–29.
- ŠMILAUER, V. (1973): *Nauka o českém jazyku*. 2. vyd., Praha.
- VÁGNEROVÁ, M. (2005): *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*, Praha. ISBN 80-246-0956-8.
- VÁGNEROVÁ, M. (2007): *Vývojová psychologie II. Dospělost a stáří*, Praha. ISBN 978-80-246-1318-5.
- VÍT, M. (2006): *Idiomy*. [online] c 13. 4. 2006 [cit.2010-15-04] dostupné z <http://www.helpforenglish.cz/slovni-zasoba/idiomy/c2006041301-Idiomy.html>

Shrnutí

Předkládaná bakalářská práce na téma *Působení anglicismů na určité věkové generace* je rozdělena na dvě části. První část se skládá ze čtyř kapitol a nahlíží na problematiku anglicismů v češtině z obecně teoretického hlediska. Nejprve bakalářská práce popisuje problematiku pronikání cizích slov do češtiny a postupně se zaměřuje pouze na přejímky z angličtiny a na proces adaptace anglicismů do dnešní češtiny. Dále zkoumá oblasti, ve kterých mají anglicismy v češtině nejhojnější zastoupení. Praktická část má výzkumný charakter. Na základě před-výzkumného šetření byl zkonstruován finální dotazník, který měl odrazit, jak anglicismům rozumí a přistupují různé generace.

Summary

The Bachelor's thesis on the topic of *The influence of using anglicisms on particular age categories* consists of a theoretical and a practical part. The first part of my Bachelor's thesis is basically divided into four chapters with the main name to describe Anglicisms on the background of the Czech language from a theoretical point of view. At first, it demonstrates the filtering of foreign words into the Czech language and it gradually becomes focusing on the main subject of borrowings from the English language when the main stress is put on the process of adaptation of English words into Czech. Furthermore, it includes the fields of our language that contains a great amount of English borrowings.

Přílohy

Teen(age) slovník

V roce 2008 jsem se pokusila o sestavení slovníku, který by reflektoval mluvu dnešních teenagerů (tzn. věková kategorie 13 až 19 let). Požádala jsem náctileté, aby zkusili napsat co nejvíce takových slovíček, u kterých se setkali s neporozuměním u starších adresátů. Nejčastěji se v mluvě teenagerů vyskytovaly ovšem právě anglicismy.

Původci sdělení byli teenageri (chlapci i dívky) ve věku 13–16 let z Gymnázia Joachima Barranda v Berouně.

- A. Překlad nebo definice
- B. Příklady užití
- C. Synonyma
- D. Odvozeniny
- E. Etymologie
- F. Frazeologie
- G. Výslovnost (liši-li se od běžné výslovnosti)

ajsko – substantivum, ž., pl. není

- A. *počítačový program ICQ /aj sik jů/ pro chatování, řada mladých tam tráví celé hodiny*
- B. *Kdo dnes nemá ajsko, je úpe aut! Budeš večer na ajsku?*
- C. *kytička (program má ikonku kytičky), ícékvéčko, ickv*
- D. *nezaznamenáno*
- E. *být na ajsku, jít na ajsko*

BF, bé-efko – substantivum, stř., pl. bé-efka

- A. *best friend - nejlepší kamarád*
- B. *Jana je moje opravdový béefko, vždy mi poradí a pomůže.*
- C. *nejlepší **kejmí (kejmík)**, kámojda*
- D. *nezaznamenáno*
- E. *iniciálová zkratka anglického best friend – nejlepší přítel*
- F. */béefko/*

bestovní, bestovní – adjektivum

- A. *nejlepší, úžasné*
- B. *Ten filmek byl opravdu bestovní!*
- C. *zupa-lupa*
- D. *bestowka, bestík*
- E. *z anglického the best – nejlepší*
- F. *nezaznamenáno*

callnout – verbum

- A. *zatelefonovat*
- B. *Zítří ti kólnu a domluvíme se na čase!*

- C. *cinknout někomu*
- D. *nezaznamenáno*
- E. *z anglického to call – telefonovat*
- F. *nezaznamenáno*
- G. */kólnout/*

čekovat– verbum

- A. *omrknout, (o)hlídat, čmuchar někde, zkontrolovat*
- B. *Co tady čekujete? Tady nemáte co dělat! Běž očekovat, jestli už jde úča!*
- C. *nezaznemenáno*
- D. *zčekovat, očekovat*
- E. *z anglického to check – zkontrolovat*
- F. *čekovat hodinky(kontrolovat čas)*

dogík – substantivum, m., pl. dogíci, dogičci

- A. *pes*
- B. *Jé, ty máš krásnýho dogíka.*
- C. *nezaznamenáno*
- D. *dogánek*
- E. *z anglického a dog – pes*
- F. *nezaznamenáno*

džusík - částice

- A. *pozdrav*
- B. *Džusík lidi, tak jak to tady žije?*
- C. *Achůjky, čáj, páčko (při rozloučení, odvozené od pa, pa), pís (z anglického peace, také při rozloučení, často doprovázené zdviženým ukazováčkem a prostředníčkem)*
- D. *nezaznemanáno*
- E. *zkomolenina pozdravu čusík (v psané podobě často czusík)*
- F. *nezaznamenáno*

emouš – substantivum, m., pl. emouši

- A. *člověk poslouchající hudbu zvanou EMO, obléká se často do černého, velmi výrazně se líčí (i chlapci), vlasy si nechává dorůst pod ramena a barví si je načerno, často trpí depresemi (často uměle vyvolanými) - tzv. schízami (viz níže), většinou má pocit, že mu nikdo nerozumí, mluví rád a často o sebevraždě či sebepoškození, řídí se heslem – „Mám hrozně těžkej lajf!“*
- B. *emo klucí/ emo holky*
- C. *nezaznamenáno*
- D. *emáč*
- E. *EMO byl původně styl punkové a hardcoreové hudby, dnes napodobují spíš hlavní proud a vsází na popularitu (typickým příkladem je kapela Tokio Hotel)*
- F. *nezaznemenáno*
- G. */emouší/*

mp troska – substantivum, ž., pl. mp trosky

- A. *mp3 přehrávač*
- B. *Mám rozbirou empétrosku, budu si muset koupit novou.*
- C. *hudební krabička*

- D. nezaznamenáno
- E. zkomolením původního názvu mp trojka
- F. nezaznamenáno
- G. /empétroska/

face – substantivum, m., pl. nepoužívá se

- A. obličej, vzhled
- B. *Kolik sis toho ráno napatlala na fejs? Myslím, že mám dobřej fejs, ale figuru hroznou!*
- C. fasáda, look,
- D. fejsík
- E. z anglického face – obličej
- F. mít dobřej/ošklivej face
- G. /fejs/

founek – substantivum, m., pl. founci

- A. mobilní telefon
- B. *Mám novej a dost vytuněnej (viz níže) founek. Zvoní ti founek!*
- C. mobajl
- D. founík
- E. z anglického phone – telefon
- F. nezaznamenáno

kloky – substantivum, pomnožné

- A. hodiny ve významu čas
- B. *Kolik je kloků? Koukni na kloky, jestli už není pozdě.*
- C. time (Jakej máme tajm?)
- D. nezaznamenáno
- E. z anglického a clock – hodiny
- F. nezaznamenáno

krosit – verbum

- A. *1. odskočit si na WC, 2. jet na kole, autem*
- B. *Budu muset krosit na záchod. Včera jsem si to krosil v lese na kole.*
- C. nezaznamenáno
- D. nezaznamenáno
- E. nezaznamenáno
- F. nezaznamenáno

lama – substantivum, ž. i m. (lamy/lami)

- A. *o člověku (negativně) - amatér, začátečník, pako, někdo, kdo vůbec nechápe*
- B. *Ty seš ale lama, zvorál jsi to!*
- C. **guma, postížeák, skvost, loser /lúzr/, figura** (jen o dívkách)
- D. nezaznamenáno
- E. nezaznamenáno

lavlovat (někoho) – verbum

- A. milovat někoho
- B. *Lásečko, lavluju tě hafo mocinky.*
- C. nezaznamenáno

- D. *láfinkovat, lufík tě*
- E. *z anglického to love – milovat*
- F. *nezaznamenáno*

lol – citoslovce

- A. *znamená úplný výsměch, být upřímně pobaven, dnes čím dál více nahrazuje zaběhnuté ha, ha*
- B. *Lol, tak to se povedlo. X Lol, Martine, to byl teda suchej vtip!(=ironicky)*
- C. *Rofl (ještě větší smích)*
- D. *nezaznamenáno*
- E. *zkratka anglického lot of laughing, původně užívaný na chatu jako vyjádření bouřlivého smíchu*
- F. *nezaznamenáno*
- G. */lol/*

look – substantivum, m., pl. nepoužívá se

- A. *1. sledovat něco, podívat se na něco, 2. vzhled, image*
- B. *Hod' luka na tu kóču z prváku! Hodim luka na ty fotky. Tvůj luk se mi fakt líbí!*
- C. *čučnout na něco*
- D. *nezaznamenáno*
- E. *doslovný překlad anglické fráze – to take a look at sth.*
- F. *hodit looka (na něco)*
- G. */luk/*

love – substantivum pomnožné

- A. *peníze*
- B. *Máš nějaký love na půjčení?*
- C. *zlaťáky*
- D. *nezaznamenáno*
- E. *nezaznamenáno*
- F. *nezaznamenáno*

muck – 1. valenční sloveso, srovnej s lavluju, 2. citoslovce, posílat někomu pusu, často při rozloučení (*Muck tě, uvidíme tě zítra!*)

old school – adjektivum

- A. *1. staromódní, 2. opotřebované, poničené*
- B. *1. Co to máš za oldskůl brejle? Ty nosila moje babička! 2. Ta moje kartička na bus je už fakt oldskůlová.*
- C. *nezaznamenáno*
- D. *oldskůlák (ten, kdo nosí oldschůlové oblečení), oldskůly (boty, viz níže)*
- E. *z anglického old school – doslova stará škol*
- F. *nezaznamenáno*
- G. */oldskůl/*

old schooly – substantivum, pomnožné

- A. *specifické boty - různobarevné (nejčastěji černé) plátěnky s bílou špičkou a podrážkou*
- B. *Moje kámojda má fakt vostrý oldskůly, jsou celý žlutý a mají strakatý tkaničky.*

- C. **kurtovky** (jiné velmi časté pojmenování oldskůlů, podle zpěváka Kurta Cobaina, který je často nosil a proslavil je)
- D. *oldskůl botky*
- E. *viz old school*
- F. *nezaznamenáno*
- G. */oldskůly/*

omg – částice, zkratka anglického *Oh my God*, česky ježíš marja (*OMG, to byl den!*)

profáč – profil na lidech, internetová stránka, slouží jako seznamka, lidé si tam vyplní údaje o své osobě,

šúsy – substantivum, pl., singulár se nepoužívá

- A. *boty, botky*
- B. *Ty máš hezký šúsy, kolik stály?*
- C. *nezaznamenáno*
- D. *nezaznamenáno*
- E. *z anglického shoes – boty*
- F. *nezaznamenáno*

zevling – substantivum, též verbum *zevlovat*

- A. *odpočinek, klid, pohoda, neg. nuda*
- B. *Lehnout si na trávu, zapálit cigárku a poslouchat empétrosku – tomu říkám zevling! Nebaví mě pořád jen zevlovat.*
- C. *veget, lehárko*
- D. *zevl, zevlák (ten, kdo pratktijuje zevling), zevláček (pomalý, chytatelný gól)*
- E. *nezaznamenáno*
- F. *nezaznemanáno*

vorkovat – verbum

- A. *pracovat (na PC, v zaměstnání)*
- B. *Přes léto se chystám vorkovat u tatíka ve firmě.*
- C. *makat*
- D. *vorkčít*
- E. *z anglického to work – pracovat*
- F. *nezaznamenáno*